

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות בהלכות ראש השנה יום הכיפורים סוכה וארבעת המינים.

מרדכי אפרתי

תשרי התשפ"ה

גבעת שמואל

כל הזכויות שמורות למחבר

0525219169

efratis@neto.net.il

החברת מוקדשת לעילוי נשמות

שמואל בן זאב
מו"ר ועט"ר הרב שמעון בן שמחה
אימי מורתי רבקה בת יוסף
שמואל בן איסר ישראל הכהן
מאשה מרים בת יצחק אריה לייב
יפה בת שמעון
צביה בת שמעון
יוסף דוד בן זלמן זאב
ציפורה בת גרשון הכהן
עוזר בן מאיר הלוי

החברת מוקדשת לרפואת כל פצועי צה"ל ולישועה והצלה בקרוב לכל החטופים והשבויים

החברת מוקדשת להצלחת

אהרן מיכאל בן אסתר ומשפ'

תקציר הלכות אקטואליות בענין שופר וראש השנה

תוכן העניינים

"ימים נוראים" ומשמעותם המיוחדת בשנת תשפ"ה

משמעות וסמליות בקולות השופר

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות בהלכות שופר וראש השנה שחל
בשבת

לראש ולא לזנב

ימים "נוראים"

הימים "הנוראים" של שנת תשפ"ה התחילו למעשה בשמחת תורה (7 באוקטובר) של שנת תשפ"ד לדאבוננו לא חווינו "ימים" נוראים, ימים בלבד, אלא "שנה שלימה נוראה" ומלאת סבל וצער. תפקידנו, עתה, עם הגעת שנת תשפ"ה להשתמש בימים ובשנה הנוראה שעברה על עם ישראל ככלי לשיפור השנה החדשה הבעל"ט, למידת לקחים ויישומם המעשי הן בתחום הדתי בן אדם לבוראו והן בתחום החברתי בו אדם לחברו השונה ממנו.

מבלי להתכוון נעשה עוול לחודש אלול לראש השנה לעשרת ימי תשובה וליום כיפור.

לימים אלו הוצמד השם "הימים הנוראים".

עצם השימוש והזכרת השם "הימים הנוראים" גורם מיד לרבים מאיתנו חרדה, פחד, לחץ נפשי עם בוא ימי אלול ועשרת ימי תשובה ויש לאנשים רבים רצון עז שתקופה זו תסתיים ובמהירות.

חכמי הדורות אשר "המציאו" את השם הזה התכוונו למשהו אחר לגמרי, הם התכוונו למשהו מאוד משמח ונותן תקווה הכרוך בהוד והנישגבות האלוקית. ("נורא" לא מלשון "פחד" אלא מלשון "התפעלות").

למה באמת הימים הללו משמחים ונותנים תקווה ?

אברהם אבינו אומר ללוט "הפרד נא מעלי".

הזוהר הקדוש מסביר את דו – השיח בן אברהם ללוט כדו – השיח בן הנשמה לבן הכוחות הרעים המנסים להדבק בה ולהשפיע עליה.

"לוט" פירושו 'עטוף', 'מכוסה', מקור המילה בתנ"ך, בדברי אחימלך הכוהן לדוד: "חָרַב גְּלִית הַפְּלִשְׁתִּי אֲשֶׁר הִכִּיתָ בְּעַמְּקֵי הָאֵלֶּה – הִנֵּה הִיא לֹטָה בְּשִׁמְלֵה אַחֲרֵי הָאֵפוֹד" (שמואל א כא, י).

אם הנשמה – העצמיות האישית שלנו מסוגלת לומר לכוחות הרע - לכעסים, לתאוות הרעות, לחוסר האמונה, לפחדים, לספיקות בקשר עם הקב"ה – "הפרד נא מעלי" הרי שיש כאן בשורה מאוד משמחת ומאוד מעודדת.

יש כאן אמירה שהרע (כל המוזכר לעיל) איננו חלק אימננטי ממני. אני בעצמיותו הצרופה טוב, חיובי, מוצלח, טהור ("האלוקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים") אבל הרע הוא משהו שרק נידבק בו ויש אפשרות לסלק אותו ולהוריד אותו ולחזור לעצמיותי הטובה והטהורה.

הרעיון הזה בא לידי ביטוי גם במנהג "התשליך". ע"פ מנהג זה אנו משליכים מאיתנו את הרע, כלומר יש יכולת לתקן ולחזור להיות "אתה" "את" כפי שהקב"ה ברא לפני שהמציאות הדביקה עלינו "שטאנץ" של שליליות.

מראש חודש אלול עד "הושע נא רבה" יש נא' (51) ימים. 51 הימים הללו הם נשגבים, נפלאים נוראים לא מתוך הפחד אלא מתוך היותם ימים כאלו גדולים שבהם אנחנו יכולים לסלק את כל "הלוטה" והנילווה והרע שנידבק לאישיות ולעצמיות הטובה והטהורה שלנו, עם בוא חודש אלול אנחנו בעצם אומרים לרע "עכשיו אנחנו נפרדים ממך לפחות לנא' ימים מתוך מטרה שהפירוד הזה יימשך כל השנה".

המשמעות והסמליות בקולות השופר

תקיעה	תרועה	שברים	תקיעה	המשמעות במציאות הגשמית
התקיעה היא קול פשוט ללא מעצורים ושבירות והיא מסמלת את המצב בחיים בו הכל שוב חוזר להיות זורם, מצליח ומשגשג לאחר כל המשברים	התרועה היא קול מתמשך של שברים קטנטנים דהיינו שילוב בין התקיעה לשברים, דבר המסמל את המשברים הקטנטנים בחיים שמאפשרים זרימה ושטף הצלחה אבל עם הפסקות קטנטנות של משבר	הקול השבור של השברים מסמל את המצב בחיים בו יש שבר ומעצור של שטף ההצלחה	התקיעה היא קול פשוט ללא מעצורים ושבירות והיא מסמלת את המצב בחיים בו הכל זורם, מצליח	
התקיעה כנגד המוח – המחשבה שבה אין תנודות, האפשרות להשליט שוב את המוח והשכל על סערת הרגשות והתאוות	התרועה כנגד הכבד – התאוות שבהם התנודות רבות ביותר כמו ריבוי הקולות בתרועה	השברים כנגד הלב – הרגש, שהוא תנודתי ורגיש	התקיעה כנגד המוח – המחשבה שבה אין תנודות.	המשמעות הריגשית והנפשית
התקיעה האחרונה - מסמלת את חזרת האדם אל עצמו, אל נשמתו, אל תומתו הטיבעית (האלוקים עשה את האדם ישר), אל היושר והישרות של קול התקיעה וזה נעשה על ידי חזרתו בתשובה.	התרועה - אחרי השבירה בא ריסוק טוטאלי, ניצוצות החטא מתפזרים לרסיסים, החטא נעשה עמוק יותר ורחב יותר כמו ריבוי הקולות בתרועה.	שברים מסמלים את השבירה, את החטא, את החטאת המטרה, כמו השברים שהם "פספוס" והחטאה של קול שלם.	התקיעה הראשונה מסמלת את האדם לפני החטא, הכל נקי, הכל זך, הכל ישר ופשוט, כמו התקיעה שהיא קול "נקיי" ללא כל שינוי.	המשמעות הרוחנית
חזרת עם ישראל לארצו, גאולה, משיח, בית מקדש דהיינו הכל נקי וישר ושלם כמו התקיעה	חטאי עם ישראל, כמו חטא העגל, חטא המרגלים.... דהיינו ריבוב של חטאים קטנים וגדולים לאורך זמן כמו התרועה שהיא ריבוב קולות.	אדם הראשון לאחר החטא כאשר כבר הוא שבר וריסק על ידי חטאו את התום והטוהר, את הזוך והיושר, את הפשטות והתמימות.	אדם הראשון לפני החטא, הכל נקי וישר ושלם כמו התקיעה	המשמעות הלאומית
<p>משמעות ראשונה</p> <p>התוקע הוא כנגד ספירת ה"בינה". השופר הוא כנגד "הז"א" ("זעיר אנפין" שהם ספירות חסד, גבורה תפארת נצח, הוד, יסוד). התוקע לוקח אויר מהשופר ולאחר שמחדיר אותו לריאות הוא מוציא אותו בצורת קול מדוד ובעל משמעות. כלומר הדינים הנמצאים בז"א חוזרים לשורשם ושם הם מתמתקים והגזירות הרעות מתבטלות במילים אחרות: החזרת המציאות הבלתי מתוקנת אל "הבינה" פירושה חזרת האדם למצבו הראשוני והטבעי עם בריאתו, בו היה נקי ללא רבב. זוהי למעשה משמעות החזרה בתשובה (לא להיות משה רבינו או צדיק אחר, אלא לחזור להיות אתה במצבך הראשוני לפני החטא וזאת ע"י וידוי, חרטה, קבלה לעתיד ובכך השלת קליפות הרע שנדבק באדם שאינן חלק אימננטי ממנו אלא רק תוספת הניתנת להורדה).</p> <p>משמעות שניה</p> <p>התקיעה שהיא קול זורם ללא הפרעה היא כנגד אברהם אבינו המסמל את מידת החסד שהיא זרימה ונתינה מתמשכת כפי שהיה אצל אברהם. השברים והתרועה שהם קולות שבורים מסמלים את מידת הדין ואת היסורים כפי שעברו יצחק ויעקב בחייהם. כדי לא לאפשר לדינים ולגזירות הרעות לצאת לפועל אנו מקיפים את השברים והתרועה (יצחק ויעקב) בתקיעה לפנייהם ובתקיעה לאחריהם (תשר"ת תש"ת תר"ת) כלומר אנו כולאים את הדינים ע"י חסד (אברהם) מצד זה וחסד (אברהם) מצד זה ובכך מונעים מהגזירות הרעות לצאת לפועל.</p>				<p>המשמעות הקבלית</p> <p>(יש משמעויות קבליות נוספות ועמוקות יותר שאין המקום לפרטן פה)</p>

שו"ת שופר וראש השנה

התשובה	השאלה
<p>על פי השולחן ערוך וכך נוהגים הספרדים מתחילים לומר סליחות מהיום הראשון שלאחר ראש חודש אלול עד יום כיפור כיוון שמשה עלה למרום ברי"ח אלול לבקש מחילה על העגל וירד לאחר 40 יום ביום הכיפורים ואז אמר לו הקב"ה "סלחתי כדבריך" מכאן שאלו ימי רצון וסליחה.</p> <p>ולדעת הרמ"א וכך נוהגים האשכנזים מתחילים לומר סליחות מיום ראשון (מוצאי שבת) שלפני ראש השנה, ובתנאי שישארו לפחות ארבעה ימים של אמירת סליחות לפני ראש השנה.</p> <p>ואם לא נותרו ארבעה ימים ממוצאי שבת ועד לראש השנה, כגון שראש השנה חל ביום שני או שלישי, אזי מתחילים באמירת סליחות במוצאי שבת שלפני כן. והסיבה שקבעו באשכנז דוקא ארבעה ימים היא מפני שישנו מנהג להתענות עשרה ימים לשם תשובה. ומאחר שיש ארבעה ימים שאי אפשר להתענות בהם, שהם שני ימים של ראש השנה, שבת תשובה וערב יום כיפור שמצווה לאכול בהם. לכן מקדימים ומתענים ארבעה ימים לפני ראש השנה ויחד עם ששה הימים בעשרת ימי תשובה הרי שיש עשרה ימים של תענית (כאשר התענו) וסליחה. ועוד, שהאדם בראש השנה צריך להקריב עצמו לפני הקב"ה, ומצינו בקרבנות שארבעה ימים לפני הקרבתם יש להכינם ולבקרם ממומים, ולכן קבעו לומר סליחות ארבעה ימים לפני ראש השנה.</p> <p>וכדי שלא יתבלבלו קבעו את מוצאי שבת כיום הראשון לאמירת הסליחות. ועוד שראוי שהאדם יתחיל לבקש רחמים על עצמו ביום הראשון שבשבוע.</p>	<p>מתי מתחילים לומר סליחות ?</p>
<p>הרב משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת אגרות משה חלק או"ח ב סימן קה) התיר באופן חד פעמי ובשעת הדחק וכשיש סכנה שיתבטלו הסליחות לגמרי אמירת סליחות לפני חצות וכדלהלן: "אין מקור מגמ (לאיסור אמירת סליחות לפני חצות) אלא הם מדברי רבותינו האחרונים ע"פ ספרי הקבלה שמסתבר שאין בזה ענין איסור אלא שאין מועילין בכח י"ג מדות שיש הבטחה שלא יחזרו ריקם אלא כסתם תפלה, ולכן כדי שלא יתבטלו מלומר סליחות שלא יהיה להצבור שום התעוררות לתשובה טוב יותר לומר אף מתחלה הוראת שעה... אבל צריך לפרסם ולהודיע שהוא רק הוראת שעה מפני הדחק רק בשנה זו ולשנה הבאה יאמרו סליחות בזמן". אבל רוב כמעט מוחלט של הפוסקים מכל גוונים הקשת פסקו שאסור לומר סליחות לפני חצות (לא רק שלא יועיל אלא גם יכול להזיק) כיוון שעת הרחמים מתחילה מחצות ואמירת סליחות לפני כן היא התגרות עם כוחות הדין השולטים בלילה</p>	<p>האם אפשר לומר סליחות לפני חצות הלילה ?</p>
<p>שמיעת קול שופר הינה "מצות עשה שהזמן גרמא" וכידוע נשים פטורות ממצות כאלו ולכן האישה למעשה פטורה משופר אבל בכל זאת "נהגו" הנשים לשמוע קול שופר</p> <p>אישה שנהגה לשמוע שופר צריכה להמשיך בכך אלא אם כן תעשה התרת נדרים מיוחדת (לא ההתרה הרגילה) בערב ראש השנה וי"א שאם אינה רוצה לבטל את מנהגה אלא שרק שנה אחת אינה יכולה לבוא (כגון יולדת), אינה צריכה התרה.</p>	<p>האם אישה חייבת לשמוע שופר ?</p>
<p>מאחר ומדובר ב"מנהג" (ראה השאלה הקודמת) ולדעת חכמי ספרד אין מברכים כלל על מנהג לכן נשים ספרדיות לא תברכנה וגם התוקע לא יברך להן אלא יתקע עבורן בלי ברכה. אבל לדעת חכמי אשכנז הסוברים שמותר לברך על מנהג, אישה שתוקעים עבורה צריכה לברך לפני התקיעות (אבל לא התוקע)</p>	<p>האם אישה שלא שמעה קול שופר תברך כאשר יתקעו עבורה במיוחד ?</p>
<p>בראש השנה שהוא למעשה "יום טוב", יש שני חיובים, חיוב מצוות "עשה" (עונג וכבוד יו"ט) וגם חיוב מצות "לא תעשה" (לא לעשות מלאכה ביו"ט).</p> <p>מאידך ב"שופר" יש רק חיוב אחד והוא חיוב מצות "עשה" (לשמוע קול שופר) ולכן מצות שופר אינה דוחה יום טוב. כך שאסור לחלל יו"ט בעבורה ואפילו על מצוות מדרבנן אסור לעבור לצורך השופר כיוון שחכמים השוו דבריהם בעניין זה כדאוריתא.</p>	<p>האם מותר לחלל שבת ואו יו"ט כדי לקיים מצות שופר ?</p>
<p>על התוקע לעמוד ליד הבימה וספרי התורה כדי שזכות התורה תעמוד לנו לקבל את התקיעות והתפילות וכן בגלל שיש אומרים שטעם תקיעת שופר הוא להזכיר לנו את מעמד הר סיני שבו נאמר "ויהי קול השופר הולך וחזק וכו' אם את תקיעות דמעומד (מוסף) מבצע תוקע אחר, הוא יכול לתקוע מהמקום שעומד בו ולא חייב לבוא לבימה (מ"ב תקצב ס"ק טז')</p>	<p>היכן צריך התוקע לעמוד ומדוע ?</p>
<p>יש 8 מצוות שאסור להשיח בהם והרמז "הסכת ושמע" (הלל, ס"ת, כהנים ברכה, תפילין, וידוי, שופר, מגילה, עומר) ולכן אסור לדבר עד סוף התקיעות שבמוסף. אם מדבר לצורך התקיעות – מותר ואם דיבר שלא לצורך (דבר שאסור לעשות) התקיעות בדיעבד יצא יד"ח. מאידך, אם דיבר בן הברכה לתקיעות שלא מעניין התקיעות (ואפילו שדיבר מעניין התפילה) צריך לחזור שוב ולברך. (כולל השומע שדיבר). בן תקיעות דמיושב (שלפני מוסף) לתקיעות דמעומד במוסף יכול לברך אשר יצר</p>	<p>דיבר בזמן התקיעות או בן הברכה לתקיעה האם יצא יד"ח ?</p>

<p>לספרדים - יש האומרים שהשומעים צריכים לעמוד בברכות ובתקיעות השופר שלפני מוסף וי"א שאין חובה לעמוד והמנהג לשבת בתקיעות שלפני מוסף הנקראות בשל כך "תקיעות דמיושב" (מאידך בתקיעות שבתוך מוסף ושבתורת השי"ץ ושבקדיש שאחרי מוסף חייבים לעמוד)</p> <p>לאשכנזים – יש לעמוד בברכות ובתקיעות השופר שלפני מוסף וכן בשאר התקיעות</p>	<p>האם השומעים צריכים לעמוד בברכות ובתקיעות השופר שלפני מוסף?</p>
<p>3 פעמים כתוב "תרועה" בענין ר"ה ויו"כ של שנת היובל, "זכרון תרועה", "יום תרועה", "שופר תרועה" ומכאן שמן התורה צריך לתקוע 3 "תרועות". גם בענין ראש השנה וגם בענין יום הכיפורים של שנת היובל הוזכרה המילה "שביעי" ולכן כל האמור בשופר יו"כ של שנת היובל חל על שופר של ר"ה וכן להפך</p> <p>ומאחר וכתוב "והעברת שופר תרועה בחודש השביעי ביום הכיפורים תעבירו שופר", כלומר המילים "העברת שופר" המציגות קול עובר חלק ללא מעצורים שהוא "התקיעה" מוזכרות בפס' זה פעם לפני המילה "תרועה" ופעם לאחר המילה "תרועה" מכאן שיש לתקוע "תקיעה" לפני "התרועה" וגם "תקיעה" לאחר "התרועה", כך שצריך 3 פעמים "תקיעה תרועה תקיעה" (תר"ת תר"ת תר"ת)</p> <p>מאחר ואין אנו יודעים מהי "תרועה" אולי היא שלוש קולות שבורים (הנקראים "שברים") או תשע קולות מרוסקים וקטנים (הנקראים "תרועה") או שניהם ביחד (הנקראים "שברים תרועה") אנו עושים את כל האפשרויות</p> <p>כלומר 3 פעמים תקיעה שברים תקיעה תרועה, 3 פעמים תקיעה שברים תקיעה, 3 פעמים תקיעה תרועה תקיעה כך שקיבלנו 3 תשר"ת 3 תש"ת 3 תר"ת וכך הגענו לשלושים קולות בתקיעות דמיושב (שלפני מוסף).</p> <p>כדי ל"בלבל את השטן" (בילבול השטן פירושו להראות עד כמה אנו עושים את כל המאמצים לצאת ידי חובה ותוקעים בכל האפשרויות ואז אין יכולת לשטן לטעון שישראל מזלזלים במצוות) אנו תוקעים במהלך תפילת מוסף במלכויות בזכרונות בשופרות עוד 30 קולות ושוב עוד 30 קולות בחזרת השי"ץ וכן 10 קולות נוספים בקדיש תתקבל (ולפי מנהג אשכנז 30 קול במיושב, 30 בחזרת השי"ץ, 30 אחרי התפילה, 10 בקדיש תתקבל ובסוף תרועה גדולה)</p> <p>מאחר שתקענו בתפילת העמידה חוזרים לתקוע בחזרה, וסיבה נוספת היא כדי לבטל את מאה הפעיות שפעתה (ושקיטרוגה עדיין פועל) אם סיסרא, ומוסיפים עליה עוד קול כדי לנצחה.</p> <p>אמנם לדעת השו"ע יש לחוש לבלבול בתפילת לחש ולכן יש שלא תוקעים במהלך תפילת העמידה אבל הספרדים נוהגים על פי הקבלה, והואיל והשו"ע לא אסר בפירוש נהגו לתקוע גם בעמידה.</p>	<p>כמה קולות צריך לתקוע ומדוע?</p>
<p>לדעת רב האי גאון לא נסתפקו אבותינו במצוה דאורייתא שנהגה בכל הדורות, אלא כיון שהתורה אמרה "יום תרועה יהיה לכם" ותרגם אונקלוס יום יבא יהא לכוון, ובכל מקום בא"י היו מייבבים בצורה שונה, ביהודה כך ובגליל אחרת, וכל מקום הריע כדרך יבבתו, וכך יצא ידי חובתו, איחד רבי אבהו את כל היבבות של המקומות השונים כדי שיהיה מנהג אחיד בכל ישראל.</p> <p>החת"ס אומר שסוגי התרועה תלויים במצבם של ישראל, בעת שלותם ובעת גלותם; יש תרועה ויללה שהיא לשמחה ודביקות, ויש תרועה לתפילה בעת צרה, ויש גניחה שהיא לצער, ובכל תקופה עם ישראל הריע בצורה המתאימה לאותה תקופה והחידוש בתקנת ר' אבהו לעשות את על סוגי התרועה בכל ישראל מידי שנה. ומסיים "וה' ירויח לנו ויקויים הטיבו נגן בתרועה".</p>	<p>אנו תוקעים 100 קולות כיון שאין אנו יודעים מהי בדיוק התרועה. כיצד קרה לאבותינו כדבר הזה שלא זכרו משהו כה חשוב?</p>
<p>אין צורך לתקוע עבורם 100 (או 101) קולות אלא מספיק לתקוע להם 30 קולות, כלומר 3 פעמים תשר"ת 3 פעמים תש"ת 3 פעמים תר"ת כיוון שהחיוב מהתורה הוא רק 30 קול וכל השאר הוא תיקון של חכמים על סדר מלכויות זכרונות ושופרות בתפילת הציבור במוסף</p>	<p>כמה קולות יש לתקוע לזקן או חולה או אישה שלא שמעו את התקיעות בביהכ"ס?</p>
<p>על השומע (חולה, זקן) לברך את ברכות השופר אבל אם אינו יודע או אינו יכול, התקוע יברך. לגבי נשים הדין הוא אחר, ראה שאלה מס' 2</p> <p>על השומע לעמוד בזמן הברכות והתקיעות ובדיעבד יוצא ידי חובה אם אינו יכול לעמוד</p> <p>אם תוקע (שכבר יצא יד"ח) עבור רבים שלא יצאו יד"ח – אחד מהם יברך</p>	<p>כאשר תוקעים לחולה או לזקן מי מברך התוקע או השומע?</p>
<p>נאמר בתורה "יום תרועה יהיה לכם" כלומר התרועה והתקיעות צריכות להיות ב "יום" דהיינו מהנץ החמה (ובדיעבד מעלות השחר) עד שקיעת החמה, בשעת הדחק, כגון חייל בפעילות מבצעית שיש לו אפשרות לשמוע שופר לפני הנץ ויודע שלא תהיה לו אפשרות אח"כ עד השקיעה, יכול לשמוע מעלות השחר בברכה וכן לעניין מקרא מגילה ונטילת לולב. (הרב דב ליאור)</p>	<p>ממתי ועד מתי אפשר לתקוע בשופר בר"ה?</p>

<p>אינו תוקע במהלך מוסף כמו הציבור אלא יתקע או יתקעו לו לפני מוסף ואם אין אפשרות לפני מוסף יתקע אחרי מוסף (כך לאשכנזים) ולפי מנהג הספרדים רשאי לתקוע לפני או אחרי מוסף לכתחילה</p> <p>בכל מקרה תוקע או תוקעים לו רק 30 קולות (תשר"ת 3x. תש"ת 3x. תש"ת 3x)</p> <p>לדעת גרשז"א (הליכות שלמה עמ' לה) טוב לכיין במקרה כזה שהתשר"ת הראשון יהיה עבור מלכויות והשני עבור זכרונות והשלישי עבור שופרות. וכן לגבי תש"ת וכן לגבי תר"ת</p> <p>לפי פסיקת הרב יצחק יוסף בשנת תשפ"א בעת הקורונה המתפלל ביחידות יכול לשמוע קול שופר גם קודם התפילה</p>	<p>המתפלל ביחיד מתי וכמה תקיעות יתקע לעצמו או יתקעו לו ?</p>
<p>1. ע"פ ההלכה "מצוות צריכות כוונה" כלומר יש להתכוון לצאת ידי חובת המצוה (לדוגמה במצות קריאת שמע יש לחשוב לפני האמירה שאני עכשיו הולך לקיים מצות קבלת עול מלכות שמיים) וללא כוונה זו לא יוצאים ידי חובת המצוה ולכן לפני שמיעת השופר על השומע לכיין לצאת ידי חובת מצות שמיעת קול שופר ועל התוקע לכיין שהוא מוציא את השומעים ידי"ח</p> <p>2. אין להתפלל, להתודות, לבקש בקשות בזמן התקיעות כיוון שיש לשמוע כל קול אבל בן סדר לסדר (בן תשר"ת לתש"ת וכד') בתקיעות דמיושב כאשר התוקע מפסיק קצת, אז ניתן להתודות בלחש (ולדעת המ"ב מותר רק להרהר בוידוי ולא להוציא מהפה) אבל להפסיק מיד עם התחדשות התקיעות (המשך בעמוד הבא)</p> <p>3. מאחר ואיננו יודעים מהי תרועה אנו תוקעים 100 קולות כך שמרגע התחלת התקיעות עד סוף התפילה אנו עדיין באמצע מצות שמיעת שופר ולכן אסור לדבר מרגע התקיעות עד סוף התפילה ורק בענין התקיעות מותר (ובדיעבד יצא ידי"ח כיוון שמדאורייתא יצא אחרי 30 קול)</p>	<p>מה צריכים השומעים לעשות בזמן התקיעות ?</p>
<p>יש אומרים שלא יקריא את התקיעה הראשונה ויש אומרים שמותר לו להקריא וכך הרבה פוסקים להלכה</p>	<p>האם מותר למקריא את התקיעות להקריא את התקיעה הראשונה שהרי היא לאחר הברכה ולפני התקיעה ואולי מהווה הפסק ?</p>
<p>אסור לאכול לפני תקיעת שופר כל עוד לא עשה קידוש, וגם אז רק בטעימה וללא הגזמה (מזונות לא יותר מכביצה – עד 60 גרם)</p> <p>לדעת הרב אלישיב (אשרי האיש ח"ג עמ' ק) לאישה מותר לאכול לפני תקיעת שופר</p> <p>לכהנים אסור לשתות יין בקידוש זה</p>	<p>האם מותר לאכול לפני ששמענו קול שופר בר"ה ?</p>
<p>לדעת גרשז"א אוירבך (הליכות שלמה כב') אסור לצאת ולהשאיר את ספר התורה מונח לבדו ולכן אם כולם יוצאים יש להחזיר את ספר התורה למקומו</p>	<p>אם עושים את "הקידוש" שלפני התקיעות מחוץ לבית הכנסת כיצד יש לנהוג עם ספר התורה ???</p>
<p>בשבת וביו"ט אסור להשתמש בכלי שיר (שמא הכלי יתקלקל ומבלי משים יבוא לתקן ויעבור על איסור מלאכה בשבת). גם השופר הוא כלי שיר ולכן אסור להשתמש בו ביו"ט אבל התורה התיירה להשתמש בו רק לצורך קיום מצות שופר ולכן לאחר קיום מצות שופר אסור לתקוע סתם כך ללא כל צורך.</p> <p>אבל מותר לתת לקטן (אפילו הגיע לגיל 6-7, גיל חינוך) עד גיל בר מצוה להתלמד ולתקוע ולדעת המשנה ברורה (תקצו ס"ק ה) מותר אפילו ללמדו לתקוע. וכן מותר לתקוע אם היה לו ספק בתקיעות.</p> <p>למרות שאסור לתקוע מותר לטלטל את השופר כיוון שכל היום ראוי לתקיעה.</p>	<p>האם מותר לתקוע בשופר בר"ה ללא כל צורך סתם כדי לנסות וכד' ?</p>
<p>1. לאחר התקיעות אנו הולכים לבית אוכלים ושותים ונראה כאילו שכתנו מיום הדין דבר שיכול לעורר עלינו קיטרוג ולכן מאריכים בתקיעה כדי להראות שאנו עדיין יראים מהדין וגם לאחר התפילה השופר מהדהד באזנינו</p> <p>2. כדי שהציבור ידע שסיימו את התקיעות</p> <p>3. אם סיסרא יבבה 100 פעיות ואנו רוצים לבטלן ולכן מאריכים בתקיעה האחרונה או לפי מנהג ספרד מוסיפים תרועה ארוכה מיוחדת וכך אנו מראים שאנו עושים יותר ממנה</p> <p>4. להראות סילוק שכינה שהיתה עימנו עד כה</p>	<p>למה תוקעים תקיעה (וי"א תרועה) גדולה ?</p>

<p>צריך למלא את השופר במים, לסתום את שתי היציאות ולבדוק אם יש נזילה כלשהיא. אם יש נזילה השופר פסול ואם אין נזילה של מים השופר כשר. וכאשר השופר פסול מותר לחתוך את החלק הנקוב או הסדוק והשבור ולשייר בו כדי מידת השופר הכשר. (שופר שגודלו פחות מטפח פסול וצריך להיות "טפח שוחק" כלומר קצת יותר מטפח אם הסדק בפייה יש לשאול מורה הוראה).</p>	<p>אם יש בשופר סדקים, איך ניתן לקבוע אם השופר כשר ?</p>
<p>אין לתקוע בשופר הארוך, בתקיעות החיוב כיוון כי ברוב המקרים הוא בא מבעלי חיים טמאים ולכן יש לקנות רק ממוחה ויר"ש ואמין שידוע בוודאות שלא בא מבע"ח טמאים.</p>	<p>האם שופר ארוך (הקרוי תימני) כשר לתקיעות בראש השנה ?</p>
<p>אסור לטלטל שופר בשבת. י"א שהסיבה היא שהוא מוקצה מסוג כלי שמלאכתו לאיסור (ולכן מותר יהיה לטלטלו אם צריך את מקומו) וי"א שהוא מוקצה מסוג מוקצה מחמת חסרון כיס ואסור לטלטלו אפילו לצורך מקומו</p>	<p>האם מותר לטלטל שופר בשבת ?</p>
<p>המתפלל יחיד בראש השנה, לא יתפלל מוסף ולא יתקע בשופר אלא רק לאחר 3 שעות מהזריחה כיוון שיש דין בשלוש השעות האשונות ושמא יעינו בדינו וידחו את תפילתו ולא תתקבל (אבל בציבור זכות הרבים מגנה) וכן לא יתפלל שחרית בשעה השלישית שהיא שעת כעס (תקצא מ"ב ס"ק טו ושו"ע סעיף ח)</p>	<p>המתפלל יחיד בראש השנה, מתי יתחיל מוסף ותקיעות ?</p>
<p>צריך להתחיל את תפילת מוסף לא יאוחר מהשעה השביעית אבל בדיעבד אפשר להתפלל מוסף עד הערב (ונקרא חוטא אם מתפלל לאחר שעה שביעית)</p>	<p>מתי יש להתחיל את תפילת מוסף ?</p>
<p>יום ר"ה הוא סימן לכל השנה ולכן אנו אוכלים בו תפוח בדבש ועוד לסימן לשנה טובה ולכן בכי בר"ה אינו סימן טוב וראוי להימנע ממנו שנא' "אל תתאבלו ואל תבכו.... כי קדוש היום לאדוננו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם" (נחמיה, ח, ט) מאידך מסופר שהאר"י הקדוש היה בוכה הרבה בר"ה ולכן: יש להימנע מלבכות בר"ה ואין להביא את עצמו לבכי אבל אם אדם מתעורר לבכי מתוך ניגוני התפילה וכד' - מותר. (המקובלים כותבים שברגע שאדם מתרגש בר"ה וביו"כ ובאות לו דמעות זה הסימן שבאותו רגע דנים אותו בשמים ומי שאין לו רגעים כאלו בר"ה וביו"כ צריך לבדוק את עצמו למה הוא "מכובה")</p>	<p>האם מותר לבכות בתפילות ר"ה ?</p>
<p>נשים אשכנזיות נהגו ללכת לתשליך ודעת ערוך השולחן עדיף שלא תלכנה, מאידך, לדעת פוסקי ספרד נשים פטורות וכדאי שלא תישתתפנה אבל אם הן רוצות אין לעכב בידן רק שהכל יעשה בגדרי הצניעות ולא בעירוב נשים וגברים (לא להפוך "תשליך" ל"תשקיף"....)</p>	<p>האם נשים חייבות בתשליך ?</p>
<p>אשכנזים – לא עושים תשליך ביום שבת (א של ר"ה) אלא ביום שני של ר"ה. ספרדים – אם יש חשש של הוצאה מרשות לרשות (כאשר יש בעיה או אין עירוב) עדיף לעשותו ביום ב' של ר"ה אבל אם אין חשש להוצאה או טיטול ויש עירוב יש לעשותו בשבת (יום א של ר"ה)</p>	<p>מתי אומרים תשליך בשנה שראש השנה חל בשבת ???</p>
<p>לאשכנזים - אין לאמרו כיוון שר"ה הוא גם ר"ח ובר"ח לא אומרים לספרדים – יש לאמרו (וכן אומרים אבינו מלכנו) כיון הוא יום דין (וכנראה שזה מנהג רוב הספרדים) מאידך יש פוסקים מהספרדים שכתבו לא לאמרו</p>	<p>האם אומרים צדקתך במנחה של ר"ה שחל בשבת ?</p>
<p>אוכלים סעודה שלישית כבכל שבת ולהקפיד לאוכלה רק לאחר חצות היום ולא לפני כן. ואם קשה יכול לאכול סעודה ראשונה רק לחם ומנה ראשונה ויברך ברכת המזון יסיח דעתו (יצא החוצה לכמה דקות) וכמה דקות לאחר חצות היום אז יטול את ידיו שוב עם ברכה לצורך סעודה שלישית לחם ומנה עיקרית</p>	<p>האם עושים סעודה שלישית בר"ה שחל בשבת ?</p>
<p>ההלכה היא שברכות אינן מעכבות ולכן אם לא שמע את הברכות – יצא ידי חובת מצות שמיעת קול שופר אבל הפסיד את קיום המצוה עם ברכה</p>	<p>מי שלא שמע את ברכות השופר אבל שמע את התקיעות, האם יצא ידי חובה ?</p>
<p>אין כל איסור לישון בראש השנה אבל מאחר ואנו עושים סימנים טובים (תפוח בדבש וכד') בר"ה כדי שימשיכו כל השנה חכמינו שסברו שכאשר אדם ישן הוא פסיבי ולא פעיל וכך יהיה הסימן איתו בראש השנה. יש לציין שכל המינהג שלא לישון ביום הוא עד חצות היום אבל לאחר חצות היום הקלו גם המקובלים לישון, בכל מקרה עדיף ללכת לישון מאשר להילחם עם עצמך ולא לישון ולשבת ולפטפט בלשון הרע ודברים בטלים בר"ה. כמו כן מי שבאמת רוצה להקפיד בכך עליו להיות ער כבר מעלות השחר ולכל הפחות מהנץ החמה כיוון שאז היום כבר התחיל ואם ישן ויקום יותר מאוחר נמצא שישי ביום</p>	<p>האם אסור לישון בראש השנה (ביום) ?</p>
<p>1. התרת נדרים של ערב ראש השנה פועלת ע"י עקרון ה"חרטה" ולא עקרון "הפתח" כיוון שכל הענין הוא שהוא אינו מתחרט על הנדר אלא רק מתחרט רק על שקיבל ההתחייבות בלשון נדר, ולכן מועילה חרטה ללא "פתח". (הגר"ש קלוגר)</p> <p>2. הרי בלאו הכי התנה בשנה שעברה בעת התרת הנדרים שכל הנדרים שידור הם מבוטלים ובגלל זה זהו נדר רעוע (שהרי אם היה נזכר בתנאי תוך כדי דיבור, היה נדרו בטל מאליו בלי היתר) לכן אפשר להתירם ע"י חרטה בלבד (הגר"ש קלוגר)</p>	<p>כאשר מתירים נדר צריך למצוא "פתח", אם כן כיצד אנו מתירים נדרים בערב ר"ה ללא מציאת "פתח" ?</p>

<p>ראשית יש ללמוד את נוסח התרת נדרים כיוון שיש שחושבים שהיא מעין תפילה ולכן לא מתכונים נכון בבקשת ההתרה. התרת הנדרים בערב ר"ה מבטלת את:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. נדרים שנדרנו במהלך השנה ולא זכרנו שנדרנו אותם 2. הנהגות שעשינו 3 פעמים ולא אמרנו "בלי נדר" <p>שאר הנדרים, כולל נדר שאנו זוכרים שנדרנו במפורש אי אפשר לבטלם ע"י התרה זו ולכן יש ללכת לרב אגב, למרות שבמהלך ההתרה אנו מוסרים מודעה שכל הנדרים שנידור כל השנה יהיו בטלים, מודעה זו מועילה רק על נדר שכאשר נדרנו אותו שכחנו שמסרנו מודעה שכל הנדרים שנידור יהיו בטלים אבל אם בשעת הנדר זכרנו את המודעה ובכל זאת נדרנו – אין המודעה מועילה ויש להתיר הנדר אצל חכם כמו כן יש לציין שמותר שהמתירים יהיו קרובי משפחה ביניהם וגם בין המתירים.</p>	<p>האם התרת הנדרים בערב ר"ה מתירה כל נדר ?</p>
<p>אישה יכולה למנות את בעלה כשליח שיבקש עבורה התרה ובמקרה כזה יזכיר לאשתו שתמנה אותו שליח להתרת נדריה ויבקש הבעל התרה בלשון רבים . יכול לבקש התרה רק על נידרי אישתו אבל לא על נידרי ביתו או בנו.</p>	<p>האם הבעל יכול לבקש התרה לנידרי אישתו? ועל נידרי בתו ?</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. שיהיה הגון וגדול בתורה ומעשים טובים 2. שיהיה לפחות בן 30 (כמו הלויים שעבדו מגיל 30 וכן בגלל שבגיל זה כבר יותר מחושבים) 3. שיהיה נשוי (כמו כה"ג שתיקנו לו אישה נוספת שלא יהיה בלי אישה ויבוא להרהור, וכן בגלל שכאשר הוא נשוי הוא מבין מהו עול פרנסה וכך יתפלל יותר באמיתיות עבור פרנסה לציבור) 4. שידע ויכול לבטא את המילים כראוי ויש לו קול נעים היכול לרגש את הציבור (ובתוקע – שידע לתקוע בקלות וע"פ ההלכה) 5. שיהיה מרוצה ומקובל על הציבור 6. לפי מנהג האשכנזים ל"ע אבל (תוך שנה על הוריו או תוך 30 על קרוב אחר) לא יכול להיות ש"ץ אא"כ אין ש"ץ אחר בכלל. לפי מנהג הספרדים – ל"ע אבל יכול להיות ש"ץ בימים נוראים אפילו תוך 30 (ובתוך השבעה – עדיף שלא) 	<p>מהם הקריטריונים לבחירת חזן ותוקע לימים נוראים?</p> <p>האם ל"ע אבל יכול להיות חזן בימים נוראים ?</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. במקרה זה יש שני ימים טובים ומיד אחריהם שבת וכדי שיהיה מותר להכין ולבשל (מאש קיימת) מיום ר"ה לשבת (דבר שבאופן עקרוני היה מותר שהרי שבת יותר חמורה מר"ה אך חז"ל בכל זאת אסרו את זה כיון שחששו שנתרגל להכין מיו"ט למחרתו גם אם הוא יום חול דבר הפוגע קדושת יו"ט) יש להכין עירוב תבשילין, כלומר בערב ר"ה (יום ד' אחה"צ) יש לקחת פת (כביצה – 58 גרם או בנפח) ותבשיל (ביצה מבושלת או כל דבר מבושל (בשיעור כזית – 30 גר' או בנפח) שאוכלים עם פת ולברך על מצות עירוב וכל הנוסח שבסידור ולשמור את הפת והתבשיל ולאכלו בסעודה שלישית בשבת. ע"י מעשה זה נזכר שאסור לבשל מיו"ט למחרתו ליום חול שכן כאילו התחלנו את בישולי השבת כבר בערב ר"ה 2. שכח לעשות עירוב יפנה לרב המקום לבקש ממנו רשות לסמוך על עירובו יש להדליק בערב ר"ה נר נשמה, שממנו ידליקו אש לבישול ביום ר"ה הראשון ולהדלקת נרות בליל ר"ה השני, כמו כן יש להניח ליד הנרות נר נשמה נוסף שאותו נדליק (מאש קיימת) בליל ר"ה השני כדי שנוכל להעביר ממנו אש לבישול ביום ר"ה השני או נר נשמה גדול שמספיק לכל הימים. 3. להכין נרות בפמוטים ליום הראשון וגם פמוטים ונרות ליום השני וזוג פמוטים נוסף לליל שבת 	<p>אלו הכנות מיוחדות יש לעשות השנה, שנת תשפ"ה שבה ערב ר"ה חל בימים חמישי שישי ומיד לאחריו שבת?</p>
<p>בכל ערב שבת המנהג הוא שהאשה מדליקה, עוצמת עיניה, ולאחר מכן מברכת (ויש שנהגו שמברכת לפני ההדלקה) אבל בר"ה (שלא חל בשבת) עליה לברך לפני ההדלקה (להדליק נר של יו"ט ושהחינו) והסיבה היא שבכל שבת אנו חוששים שמא ע"י הברכה היא תקבל שבת ואז לא תוכל להדליק אבל ביו"ט אין בעיה שהרי מותר להעביר מאש קיימת (אם חל בשבת מברכת כרגיל) (וכמובן כמו בכל שבת יש להזהר לא לכבות את הגפרור)</p>	<p>האם יש שוני בצורת הדלקת הנרות בערב ר"ה?</p>
<p>רק אחר זמן צאת החג (או לאחר זמן צאת השבת בשנה שחל בשבת) תגיד האשה בלי שם ומלכות "ברוך המבדיל בן קודש לקודש" ואז תעביר אש מנר לנר ותדליק את הנרות (וכמובן כמו בכל שבת יש להזהר לא לכבות את הגפרור)</p>	<p>מתי יש להדליק את הנרות של הלילה השני של ר"ה ?</p>
<p>האשה מברכת שהחיינו בזמן הדלקת הנרות גם בלילה השני של ראש השנה. עדיף שיהיה לה בגד או פרי חדש בזמן הברכה על ידה אבל אם אין, היא בכל זאת יכולה לברך שהחיינו</p>	<p>האם האשה מברכת שהחיינו בזמן הדלקת הנרות גם בלילה השני של ראש השנה?</p>

ההלכה היא שאין יו"ט ראשון של ר"ה מכין ליו"ט שני ולכן אין להוציא ביו"ט הראשון אוכל מהמקפא לצורך היום השני, וכן אין לערוך את השולחן או לחתוך סלט וכד' לצורך יו"ט שני בן אם חל יום ראשון בשבת ובן אם חל ביום חול, ואע"פ ששני ימי ר"ה הם "יומא אריכתא" (יום אחד ארוך) זה רק לחומרא ולא לקולא. רק לאחר זמן צאת השבת או החג אפשר לערוך את השולחן ושאר ההכנות לצורך הלילה השני.	האם מותר להכין את השולחן, או להכין סלט וכד' ביום ראשון של ר"ה עבור היום השני של ר"ה?
לכתחילה יש לברך בקידוש של הלילה השני של ר"ה "שהחינו" אם יש בגד או פרי חדש, אבל גם אם אין, יש לברך "שהחינו" בכל מקרה	אם אין בגד או פרי חדש בליל ב' של ר"ה, היברך "שהחינו"?
יש המטבילים רק בדבש כסמל לשנה מתוקה אבל לדעת הנוהגים ע"פ המקובלים יש לטבל קודם במלח כרגיל ולאחר מכן להטביל בדבש 3 פעמים (והסיבה: 1. לא תשבית מלח ברית וכו'. 2. המלח ממתק את הגבורות וזה סמל למיתוק הדינים).	האם יש לטבל את פרוסת "המוציא" רק בדבש או גם במלח?
ראוי לקרוא במקרה כזה שניים מקרא ואחד תרגום אחרי מוסף (לפני הקידוש בבוקר) אבל אם חושש שלא יספיק יכול לקרוא בליל שבת	בשנה שחל ר"ה בימים חמישי ושישי ומיד אחריו שבת, כמו השנה בתשפ"ה, מתי יקרא שניים מקרא ואחד תרגום?
יש מתירים לעשות על האש בר"ה ובתנאי שיתקיימו כל התנאים הבאים: א. אין מדליקים אש אלא מעבירים מאש קיימת ב. אין לכבות את האש או הגחלים הן במהלך הבישול והן לאחר הבישול מאידך יש שאסרו כיוון שע"י הניפנוף יכול בקלות להגיע לכיבוי.	האם מותר "לעשות על האש" בראש השנה?
מותר וגם אם חל בשבת (וכנ"ל ביו"כ שחל בשבת). את הבקשות יאמר "באלוקי נצור" אבל בתפילת מוסף אין לבקש בקשות פרטיות	האם מותר לבקש בקשות פרטיות בר"ה?
מנהג רוב הציבור לא לומר בר"ה וגם ביו"כ	האם אומרים "מזמור לתודה" בר"ה?
שבת בעשי"ת – אשכנזים לא אומרים. ספרדים אומרים אבל בלי הקטעים של סליחה ועוון ראש השנה שחל בשבת – גם לספרדים וגם לאשכנזים אין לאומרו	האם אומרים "אבינו מלכנו" בשבת (בעשי"ת) או בראש השנה שחל בשבת??
המנהג להעלות את התוקע לתורה בשני ימי ראש השנה לתורה ורק אם תוקע ללא קבלת שכר (אפשר להעלותו מוסף)	האם יש מנהג להעלות את התוקע לתורה בשני ימי ראש השנה?
מלים בן קריאת התורה לתקיעת שופר ואם יש סיכוי שיבואו יותר אנשים לברית אם ימולו לאחר התפילה יש שמתרים למול אחר התפילה במקרה כזה. ראש השנה שחל בשבת – י"א שימולו אחרי "אשרי" שאומרים לפני מוסף וי"א שימולו לפני "אשרי" כדי שהמילה תהיה סמוכה לקריאת התורה אפשר לצאת ידי חובת קידוש בכוס של ברית המילה ואז יהיה אפשר לטעום משהו לפני תקיעת שופר	מתי עורכים ברית מילה בראש השנה?? האם אפשר לצאת ידי חובת קידוש בכוס של ברית המילה ואז יהיה אפשר לטעום משהו לפני תקיעת שופר?
לדעת הרב אוירבך (הליכות שלמה כג') לא עושים "שלום זכר" בראש השנה שחל בשבת. י"א שהסיבה היא מכיוון שלא מתאים לערוך מסיבת חברים ביום הדין.	האם עושים "שלום זכר" בראש השנה שחל בשבת?
אם ליל ב' של ראש השנה חל במוצאי שבת מוסיפים בתפילת העמידה של ערבית של ליל ראש השנה ב' את התפילה "ותודיענו" ואם שכח וזכר רק לאחר התפילה – אינו חוזר	מתי מוסיפים בתפילה את תפילת "ותודיענו"?
א. גם בזמן המקדש כאשר השתהו העדים ובאו רק לאחר זמן מנחה עשו ראש השנה יומיים ב. כדי שיהיה כח בתפילתנו לתקן את מה שצריך	מדוע ראש השנה הוא שני ימים ולא יום אחד?

שנהיה לראש ולא לזנב

עם ישראל ידוע בענותנותו וצניעותו, ואם כן איך זה מסתדר עם הרצון של כל אחד מאיתנו להיות ראש? האיבר ההפוך מהראש הם הרגל ואילו מאימרה זו עולה שההפך מהראש הוא הזנב? הראש הוא אחד האברים החזקים ביותר אצל הבהמה בגלל העצמות המיוחדות המקיפות את המוח מאידך הזנב הוא האבר החלש ביותר שלה, אין בו עצם והוא רך ומדולדל "שנהיה לראש ולא לזנב" זה אומר שאנו רוצים להיות חזקים כמו הראש ולא חלשלושים כמו הזנב. חזקים באמונה, חזקים בקיום מצוות, חזקים בעשיית טוב ועוד ועוד ועוד. אולי הרמז לכך הוא בראשי התיבות של המילה "לראש" שהן: לעשות רצון אבינו שבשמים.....

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות בהלכות יום הכיפורים

תוכן העניינים

יום הכיפורים פרק ראשון:

"להתפלל עם העבריינים" ????

לו"ז הילכתי ליום הכיפורים

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות בהלכות יום הכיפורים

לחזור בתשובה – לאן לחזור ?

סוכה וארבעת המינים פרק שני :

"והיית אך שמח" איך עושים את זה ???

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות בהלכות סוכה

סמליות מדות הסוכה

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות בהלכות ארבעת המינים

דרך איזה פתח נכנסים האושפיזין לסוכה שלנו ?

פרק ראשון

יום הכיפורים

כל נדרי – להתפלל עם העבריינים ???

אחד השיאים של יום כיפור הוא רגע אמירת "כל נדרי".

ע"י אמירת "כל נדרי" אנו לכאורה מתירים את הנדרים והשבועות שלנו (לפי ההלכה לא כל נדר ושבועה).

השאלה הנשאלת היא הרי בערב ראש השנה ואו בערב כיפור כולנו אומרים "התרת נדרים" ושלשה (ויש נוהגים עשרה) אנשים מתירים לנו את כל הנדרים ואם כן לשם מה אנו אומרים שוב את "כל נדרי" בליל יום הכיפורים ?

אפשר לומר שהסיבה היא משום שבלי יום כיפור נמצאים יותר אנשים בבית הכנסת ולכן חוזרים על ההתרה במיוחד עבורם כיון שלא עשו התרה לפני כן.

תשובה אפשרית נוספת לשאלה הנ"ל היא שבאמירת "כל נדרי" יש משהו יחודי שלא נמצא בהתרה הרגילה

אנו אומרים "כל נדרי... ושבועי... די נדרנא ודי נישתבענא נידרנא לא נידרי .. ושבוענא לא שבועי..." (כל הנדרים והשבועות אשר נדרנו ונשבוענו, נדרינו אינם נדרים ושבועותינו אינן שבועות).

ההדגשה היא במילה "כל"

אמנם היתרנו כבר בערב ראש השנה את נדרינו אבל לא התרנו את "כל" הנדרים.

לכאורה לא התרנו כביכול לקב"ה את הנדר והשבועה שאולי הוא כביכול נדר ונישבע להעניש את עם ישראל ולהשאירם בגלות ולעכב את הגאולה.

עתה יחד עם נדרינו אנו אומרים "כל נדרי".... כל הנדרים כולל הנדר ואו השבועה שאולי כביכול נדר הקב"ה לעזוב אותנו, גם אותה עתה אנו מתירים.

אם נעמיק יותר נבחין שאנו מתירים לא רק את הנדרים אלא גם "מתירים להתפלל את (עם) העבריינים". מיהם "העבריינים" שאנו מתירים את התפילה איתם ?

לכל אחד מאיתנו יש צד שלילי ועברייני בהתנהגות שלו במידה כזו או אחרת.

במשך כל השנה אנו לא מתמודדים עם "החצר האחורית" שלנו, כלומר אין לנו את האומץ לעמוד מול עצמנו, מול הנפילות שלנו, מול המידות הרעות, הרגשות השליליות, המחשבות האסורות (מול הצד "העברייני" שלנו)

אנו עסוקים כל השנה ברדיפה אחר פרנסה, השגיות, מעמד וכד' דברים שלא מאפשרים לנו את הפניות הנפשית להעיז לרגע ולהתבונן במה אנו שוגים, במה אנחנו לא בסדר, היכן טעינו, במי פגענו וכד'

עתה בליל כיפור אנו "מתירים להתפלל עם העבריינים" אנו מתירים את עצמנו מכל הכבלים, מחוסר האומץ, מהפחד מהתמודדות, מהעכבות שלא מאפשרים לנו להעיז לראות את הצד "העברייני" שלנו, את המידות הרעות, את הטעויות, את הפגיעה באחרים, את התכונות הרעות הגאווה הכעס הקינאה השקר וכד',

עתה אנחנו מסוגלים לעמוד מולם, לפרט אותם, לחזור עליהם הרבה פעמים בוידוי שאומרים הן במהלך תפילת העמידה והן בחזרת הש"ץ והן בקיטעי הסליחות במהלך יום הכיפורים ולהתחיל לבנות אישיות שלימה יותר.

לו"ז הלכתי - יום כיפור

בהדלקת הנרות יש גם להדליק נר נשמה כדי שנוכל לברך במוצאי כיפור בהבדלה על "נר ששבת" (שדלק כל יו"כ).

בשעת ההדלקה על המדליקה להיות כבר עם נעלי גומי.

אפשר לברך "להתעטף בציצית" בערב כיפור רק אם מתעטף לפני השקיעה (לאחר מכן מתעטף בלי ברכה).

תפילת מוסף – יש להתחילה לא יאחר מתחילת השעה השביעית

ברכת כהנים בנעילה לכתחילה עד השקיעה (לדעת הגר"ע בדיעבד עד 13.5 דקות אחרי השקיעה)

אפשר לתקוע כבר מ 20 דקות לאחר השקיעה אבל יש לזכור כי עדיין לא יצא הצום ולכן עדיף לתקוע לא לפני "השעה שהצום יוצא".

בהבדלה מברכים "בורא פרי הגפן" וגם "בורא מאורי האש" ודוקא על נר ששבת (לא מברכים על הבשמים גם אם חל בשבת)

אם אין נר ששבת או נר שהודלק מנר ששבת : לאשכנזים והרב אליהו – ידליק אש ויברך "בורא מאורי האש". לדעת הגר"ע יוסף – בכל שנה שבה יו"כ אינו חל בשבת לא ידליק נר חדש ולא יברך (אבל אם יו"כ חל בשבת יכול להדליק נר במוצאי כיפור ולברך)

אין לאכול לפני ההבדלה ואם הבעל מתאחר תעשה האישה הבדלה בעצמה ותאכל. כמו כן יש מתירים למי שצמא לשתות מים (מרגע שיצא הצום) אפילו לא התפלל תפילת ערבית.

עמותת "אילני חסד" מפעלי חסד בגבעת שמואל

עמותת "אילני חסד" הוקמה ע"מ לסייע לנזקקים במזון תרופות טיפולים רפואיים ותשלומים שונים, העמותה פועלת בשיתוף פעולה עם מחלקת הרווחה בעירייה. העמותה פועלת בגבעת שמואל ומחוצה לה, עלבסיס התנדבותי בלבד, וללא הוצאות, עשרות רבות של תושבי גב"ש מתנדבים במסגרתה. הוצאות ניהול העמותה עומדות על פחות מ 1% מהמחזור. לעמותה יש את כל האישורים סעיף 46 ניהול תקין.

בנוסף לסיוע לנזקקים בדרכים רבות ומגוונות, תומכת העמותה כלכלית וארגונית (קניית ציוד, ביטוח, אחזקה שוטפת) בפעילויות חסד נוספות לרווחת הציבור. את הפעילויות מרכזים מתנדבים, תושבי גבעת שמואל.

בכל עיניני העמותה אפשר לפנות לגב' דליה הכהן 0528352013 או לד"ר אורן שיינברג 0502505006

שו"ת יום הכיפורים

מס'	השאלה	התשובה
1	האם אפשר לבקש סליחה באמצעות מכתב או דוא"ל או ווטסאפ?	לכתחילה יש ללכת ולבקש סליחה פנים מול פנים אבל אם ידוע מראש שהמפגש הזה רק יעורר יותר כעס ומאידך ידוע שע"י המכתב או הדוא"ל או הווטסאפ נוכל לפייס יותר טוב עדיף בדרך זו וזמן מה לאחר מכן ללכת ולבקש אישית
2	האם אפשר לעשות כפרות בכסף וכמה כסף צריך לכפרות?	אם יש קושי בעשיית כפרות ע"י תרנגולים אפשר לעשות כפרות בכסף שערכו לפחות כערך תרנגול ורבים עושים לכתחילה דוקא על כסף ולא על תרנגול כיוון שחששו לאיסור דרכי האמורי
3	כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי מדוע יש לאכול ולשתות הרבה פעמים בערב יום כיפור (תשיעי)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. כדי שנהיה חזקים ונוכל לצום ללא כל חולשה ובעיה 2. י"א שע"י ריבוי האכילה הקיבה מתרגלת לאכילה מרובה וכך ביום כיפור הצום יהיה יותר קשה ובגלל קושי זה יתכפר לנו 3. כאשר אנו שבעים אנו פחות עצבנים ויותר שמחים וחז"ל ציוו לאכול הרבה וכך האדם יהיה יותר רגוע ושמח בערב יו"כ וכאשר יבקשו ממנו סליחה הוא יתפייס יותר בקלות
4	כמה טבילות יש לטבול בערב יו"כ ומה יעשה אדם שלא יכול לבוא למקוה או שאין בקירבתו מקוה?	<p>יש מספר סיבות לטבילה בעיו"כ, (1) משום קרי ולטעם זה מספיק לטבול רק פעם אחת (2) משום תשובה ולטעם זה יש לטבול 3 פעמים (3) נקיות הגוף תחדש את נקיות הלב (4) כדי שהתפילה תתקבל, שאינו דומה תפילה בטהרה לתפילה אחרת</p> <p>על פי המקובלים יש לטבול 5 טבילות האחת כדי להיטהר, השניה לתקן את מידת הכעס של הטובל, השלישית למתק את הדין והגבורה בחסדים, הרביעית, להעביר את לבושי החול הרוחניים של האדם, החמישית לקבל את קדושת היום ומי שאינו זוכר את כל הכוונות האלו יטבול 5 פעמים ויאמר שמכוין ע"פ הכתוב בספר בן איש חי.</p> <p>אדם שלא יכול לבוא למקוה או שאין בקירבתו מקוה יערה על גופו 9 קבים מים, כלומר יעמוד תחת המקלחת כשהמים זורמים ישירות על ראשו ללא הפסקה בכמות של 9 קבים דהיינו 12.5 ליטר (כ 3 דקות בזרם חזק)</p>
5	האם מותר לאכול ולשתות לאחר סעודה מפסקת כל עוד שלא נכנס הצום?	<p>אם סיים סעודה מפסקת (ועדיין לא נכנס הצום) יכול לחזור ולאכול שוב ואין גמר הסעודה נחשב שקיבל את התענית.</p> <p>מאידך יש אומרים שזה נחשב לקבלת התענית ו כדי לחוש לשיטות צריך לומר לפני ברכת המזון שאינו מקבל את התענית עדיין ולכל הפחות צריך להרהר כך בליבו (וטוב שלא יאמר בפיו שזו סעודה מפסקת).</p> <p>יש אומרים שאם הפסיק אכילתו בעוד היום גדול והחליט להתחיל להתענות ולאחר מכן התחרט ורוצה לאכול רשאי לעשות כן כל זמן שלא קיבל עליו את התענית בפירוש.</p>
6	מדוע נהגו ללבוש קיטל?	<ol style="list-style-type: none"> 1. ציבעו לבן ולבן מסמל טהרה וסליחה (אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג <u>ילבינו</u>) 2. הקיטל מזכיר תכריכים של מת שגם הם בצבע לבן ובכך יהיה לב המתפלל נכנע ונשבר 3. דוגמת מלאכי השרת 4. זכר לבגדי לבן של כהן גדול
7	האם יש להתודות ביו"כ גם על עבירות שכבר התודיתי עליהם ביו"כ הקודם ומאז לא עשיתי אותם וזה גם משובח שנא' "וחטאתי לנגדי תמיד"	יש להתודות ביו"כ גם על עבירות שכבר התודיתי עליהם ביו"כ הקודם ומאז לא עשיתי אותם וזה גם משובח שנא' "וחטאתי לנגדי תמיד"

<p>מי שעבר עבירות שבן אדם לחבירו כגון גזל, גניבה, והחזיר את הכסף וחבירו גם מחל לו, צריך להתודות כיון שיש בעבירות אלו גם חטא לפני המקום</p>	<p>האם מי שעבר עבירות שבן אדם לחבירו כגון גזל, גניבה, והחזיר את הכסף וחבירו גם מחל לו, צריך להתודות על כך?</p>	<p>8</p>
<p>לדעת הרמב"ם כל חטא ועון לא מתכפר ללא וידוי (וכן בנוסף חרטה וקבלה לעתיד) גם אם החוטא החזיר את הגזל או הביא קורבן או אפילו בוצעה אחת מ 4 מיתות בי"ד.</p> <p>מעיקר הדין אין צריך לפרט את החטא אלא די בזה שאומר חטאתי אבל טוב לפרט את החטא המסוים שחטא בו, אבל כל זה באופן שמתפלל בלחש אבל לא יפרט את החטא בציבור (עבירות שבין אדם לחבירו יכול לפרטם בציבור).</p> <p>כל האמור לעיל הוא לגבי עבירות שאינם בנוסח התפילה אבל מה שהשליח ציבור אומר בקול את ה"על חטא" אין זה נחשב שמפרט חטאיו בציבור כיון שזהו נוסח שכל הציבור אומרים אותו.</p> <p>וכל זאת לקיום מצות וידוי אבל כמובן לא לשכוח מצות תשובה כולל חרטה, וקבלה לעתיד</p>	<p>האם חובה להתודות והאם יש צורך לפרט את החטאים בוידוי או מספיק להתודות באופן כוללני?</p>	<p>9</p>
<p>יש להתודות בעמידה ולפחות עד "על חטאים שאנו חייבים מיתת בי"ד" כיון שזה ביטוי להכנעתו לפני ד' וגם כך מתודה יותר בכובד ראש ולב שלם כמו כן זוהי דרך של לקיחת אחריות על המעשים.</p> <p>אסור להישען על דבר שאם יטלו אותו ממנו יפול לארץ ואם עשה זאת יש מסתפקים אם יחזור ויתודה</p>	<p>האם צריך לעמוד בוידוי ?</p>	<p>10</p>
<p>הדלקת נרות בערב יוהכ"פ תלויה במינהג ובמקום שאין ידוע מה המינהג תדליק אך לא תברך על ההדלקה ומאידך במקום שונהגים להדליק ממילא זה נהיה כחיוב משום שלום בית כמו בנרות של ערב שבת) וגם בגלל שצריך אור בבית שלא יבוא לידי תשמיש) ולכן יש לברך "להדליק נר של יום הכיפורים"</p> <p>לגבי ברכת "שהחינו" בהדלקת נרות יו"כ יש מינהגים שונים</p> <p>לדעת האשכנזים – לא מברכת "שהחינו" אלא רק "להדליק נר של יום הכיפורים"</p> <p>לדעת הרב אליהו זצ"ל – מברכת "שהחינו" ומאותו רגע האישה נאסרת בחמשת העינויים ולכן תנעל נעלי גומי וכד' לפני ההדלקה וכן תברך אחרי ההדלקה כמו בשבת (שאם תברך לפני ההדלקה לא תוכל להדליק)</p> <p>לדעת הרב הגר"ע יוסף – לא תברך "שהחינו" שהרי עם הברכה היא מקבלת את הצום ולא תוכל להדליק את הנרות אלא תכוין לצאת בברכת "שהחינו" שאומרים בביהכ"ס בספר "כל נדרי". אבל בכל זאת אם היא רוצה לברך עליה לנהוג כפי האמור לעיל בדברי הרב אליהו.</p>	<p>האם חייבים לברך בהדלקת נרות בערב יום הכיפורים ? אם כן, ברכה אחת או שתיים?</p>	<p>11</p>
<p>יש להתעטף בטלית בברכה בתנאי שהתעטף בה לפני השקיעה. לאחר מכן יתעטף ללא ברכה לכן כדאי להגיע לביהכ"ס כמה דקות לפני השקיעה או להתעטף בבית לפני השקיעה ולברך</p>	<p>האם מברכים על הטלית כאשר מתעטפים בה בערב יום כיפור?</p>	<p>12</p>
<p>מעיקר הדין יולדת תוך 30 יום ללידתה וחולה שאין בו סכנה מותרים בנעילת הסנדל בגלל הצינה ושמא יחלו בגלל היותם ללא נעלים ראויות אבל כיום שנעלי הגומי מאוד נוחות ושומרות את הרגל היטב אין חשש צינה ולכן יש להחמיר והיולדת והחולה חייבים כמו כולם לא לנעול נעלי עור.</p> <p>מאידך, חייל בשירות מיבצעי או מי שנמצא במקום שמצויים נחשים ועקרבים מותר לנעול נעלי עור להגן על רגליו כשיוצא לרשות הרבים</p>	<p>מי פטור מאיסור נעילת הסנדל ויכול לנעול נעלי עור כרגיל?</p>	<p>13</p>
<p>מותר לנעול נעל גומי שיש בה קישוט של עור אבל אם העור מחזיק את הנעל מלמעלה או מלמטה - אסור</p>	<p>האם מותר לנעול נעל גומי שיש בה קישוט של עור?</p>	<p>14</p>

<p><u>נוטלים ידיים כרגיל עד הפרק</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. כהנים העולים לדוכן 2. אם התלכלך ממש מעבר לאצבעות 3. חולה שיש בו סכנה ואוכל לפחות כזית לחם (30 גר' לחם או בנפח) או שצריך לרחוץ בגלל מחלתו <p><u>נוטלים רק עד קישרי האצבעות</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. בבוקר כאשר קמים 6 לסירוגין עד קישרי האצבעות (משום שאם לא יטול לא יוכל לגעת בפה בעניים ובאוזן ובחוטם משום סכנה וא"כ אין זה גרוע מאם היו ידיו מלוכלכות) 2. הנכנס לשירותים או מי שהתפנה 3. נגע בנעל 4. מי שרגיל ליטול ידיו לפני כל תפילה <p><u>לרחוץ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. מי שהתלכלך מותר לרחוץ המקום המלוכלך 2. אשה שצריכה להתחיל לספור ימים נקיים מותר לה לרחוץ רק את מקום הבדיקה וצריכה לנגב עצמה במגבת עבה שלא תבוא לידי סחיטה. 	<p>15</p> <p>באילו מצבים נוטלים ידיים כרגיל עד הפרק ומתי רק עד קישרי האצבעות ומתי מותר לרחוץ?</p>
<p>אם אין בהם רטיבות ברמה כזו שתרכיב את פניו (טופח ע"מ להטפוח) כלומר אם השימוש במגבון לא מרטיב את פניו וידיו – מותר כנ"ל גם במטלית לחה ששרו אותה במים בערב יו"כ ונסחטה היטב היטב בערב יו"כ ואינה מרטיבה (טופח על מנת להטפוח) ויש אוסרים שמא לא נסחט מערב יו"כ יפה ויבוא לידי סחיטה ביו"כ.</p>	<p>16</p> <p>האם מותר לנגב פנים וידיים במגבונים לחים?</p>
<p>אסור לאדם לשמש מיטתו ביו"כ ואפילו לישון עימה במיטה אחת אסור בין ביום ובין בלילה, כמו כן אסור ליגע באשתו בלילה כמו בהיותה נידה אבל בשעת הצורך מותר ביום אך אסור לחבק ולנשק או לנהוג עמה קלות ראש או להסתכל במקומות המכוסים שבה וכן אסור לה להציע את הסדינים בפניו.</p>	<p>17</p> <p>האם רק תשמיש המיטה אסור ביו"כ או גם גילווי קירבה אחרים?</p>
<p>אסור לטעום מאכל אפילו אם פולט אותו מבלי לבלוע ולכן גם אסור ללעוס מסטיק וכמו כן אסור להשתמש במי פה</p>	<p>18</p> <p>האם מותר לטעום מאכל ולפלוט אותו מבלי לבלוע? האם מותר ללעוס מסטיק? האם מותר להשתמש במי פה?</p>
<p>אכילה ושתייה אסורים מן התורה וחייבים עליהם כרת, שאר העינויים י"א שגם הם אסורים מן התורה אבל לא חייבים עליהם כרת ויש אומרים שהם אסורים רק מדרבנן</p>	<p>19</p> <p>מה ההבדל בין אכילה ושתייה לשאר עינויי יום כיפור?</p>
<p>השיעור הוא אכילה בכמות של יותר ממעט פחות מכביצה (שהוא שיעור "ככותבת הגסה" דהיינו יותר מ35 גר' או בנפח) זאת למרות ששאר איסורי אכילה בתורה הם בכזית כאן החמירו כיון שכתוב "תעונה" וקבלה בידי חז"ל שמי שאוכל פחות מככותבת (עד 35 גר') עדיין נשאר מעונה. כלומר מרגע שאכל יותר מ35 גר' חייב כרת מאידך חז"ל קבעו שהחיוב הוא בתנאי שאכל כמות כזו תוך כדי "אכילת פרס" כלומר תוך כדי אכילת 3 "ביצים" (וי"א 4 "ביצים") דהיינו תוך 10 דקות</p> <p>כמובן שזהו רק לגבי כרת אבל יש איסור מהתורה לאכול אפילו כמות מיזערית ביותר</p>	<p>20</p> <p>מהם שיעורי האכילה המחייבים כרת?</p>

21	מהם שיעורי השתיה המחייבים כרת?	<p>השותה "מלוא לוגמיו" (כמות המים שפיו מכיל בצד אחד שהוא "רוב רביעית" (שהוא 44 גר') תוך כדי זמן שאדם שותה "רביעית" שזהו כזמן של כשתי לגימות</p> <p>כמובן שזהו רק לגבי כרת אבל יש איסור מהתורה אפילו שותה כמות מיזערית ביותר</p>
22	אם אדם חייב לאכול ביו"כ ע"פ פקודת רופא, איך יוכל לאכול (לשיעורים) מבלי לעבור על איסורי כרת?	<p>יאכל פחות מ"ככותבת הגסה" דהיינו יאכל פרוסה השוקלת (או בנפח) פחות מ 30 גר' וימתין יותר מ "כדי אכילת פרס" כלומר ימתין יותר מ 10 דקות ויאכל שוב פרוסה השוקלת (או בנפח) פחות מ 30 גר' וכן הלאה</p> <p>ולגבי שתיה, ישתה לא יותר מ "מלא לוגמיו" דהיינו לא יותר מ 40 גר' וימתין "כדי שתיית רביעית" כלומר ימתין לא פחות מ 5 דקות ואז שוב ישתה לא יותר מ 40 גר' וכן הלאה</p> <p>אם שכח לשקול מערב יו"כ מותר לשקול ביו"כ אבל רק במשקל מכני ולא חשמלי או אלקטרוני או עם סוללות</p> <p>כמובן שאם רופא אומר שמצבו מסוכן ביותר ויש לתת לו מיד אוכל ושתיה ללא שיעור והגבלה מצוה לעשות זאת ללא דיחוי</p>
23	איך יקח חולה שיש בו סכנה, או אדם החייב לקחת כדור באופן קבוע למרות שכרגע הוא אינו חולה שיש בו סכנה תרופות?	<p>עדיף שיבלע את הכדור בלי מים אבל אם אינו יכול יניח במים משהו מר (לדוגמה: תמצית תה מרה וחזקה) ויבלע אבל אם אינו יכול לשתות מר מותר לו לבלוע עם מים רגילים ובתנאי שהכמות של המים תהיה מינימלית ופחות משיעור 40 גר'.</p>
24	חולה שאכל בכיפור ע"פ ההלכה ועתה אינו בסכנה האם ימשיך את הצום והאם ברגע שאכל מותרים לו כל שאר איסורי יו"כ?	<p>חולה שאכל כפי צרכו אסור לו לאכול יותר כל יום כיפור (אא"כ רופא אומר שחייב או ששוב נמצא בסכנה) וצריך להמשיך ולצום כמו כולם</p> <p>חולה שהותר לו לאכול כדי לצאת מסכנה אסור לו לרחוץ או לנעול נעליים אם אינו צריך להם מחמת חוליו</p>
25	מאיזה גיל ילדים מתענים ולכמה זמן?	<ol style="list-style-type: none"> ילד או ילדה עד גיל 9 פטורים לגמרי וגם לא מענים אותם אפילו לשעות ילד או ילדה שהשלימו 9 שנים עד גיל 11 מחנכים אותם לשעות דהיינו אם רגיל לאכול בשמונה בבוקר נותנים לו בתשע אבל לא מניחים לו להמשיך ולהתענות כל היום ילד או ילדה שהשלימו 11 שנים והם חזקים מותר להם (לא חייבים) להתענות כל התענית אבל אם לא יכולים יתענו לפחות עד חצות היום ואם גם זה קשה להם יכולים לאכול גם לפני חצות היום. נער בן 13 שנה ונערה בת 12 שנה דהיינו שהשלימו 12 או 13 שנה חייבים לצום כמו גדולים כל הצום
	האם מעוברות ומניקות ויולדות חייבות לצום?	<p>מעוברת</p> <p>חייבת להתענות כרגיל אא"כ יש לה סיבוכים ורופא אומר שאם תתענה יש חשש סכנת נפשות לה או לעובר שאז פטורה מלהתענות</p> <p>מניקה</p> <p>חייבת להתענות כרגיל אלא אם כן יש סכנה בדבר כגון שאין התינוק רוצה לינק אלא רק ממנה והרופא אומר שאם תתענה יפסק החלב ולא תוכל להניקו ויש חשש סכנה לתינוק, פטורה מלהתענות (ובמקרה זה די שתשתה ולא תאכל ויש לשאול רופא על כך) ויש אומרים שתאכל רק בשעה שהיא מרגישה שאין לה יותר חלב וגם אז תאכל רק "לשיעורים" (לעיל 23) המשך בעמוד הבא</p>

26	<p>הערה: כשם שבימות השבוע כשהיא הולכת מהבית המניקה שואבת קודם לכן חלב ומשאירה אותו במקרר, כך גם אפשר להתכוון מספר ימים לפני יום הכיפורים ולהתחיל לשאוב חלב, כך שהתינוק לא יפגע והיולדת לא תתקשה לצום, אמנם אינה חייבת לעשות כך, אך זו הנהגה נכונה.</p> <p>יולדת</p> <p>כאשר היא בתהליך הלידה (יושבת על המשבר) ואפילו עדיין לא ילדה – לא מתענה</p> <p>אם ילדה (או ל"ע הפילה) תוך 3 ימים (מעט לעת) לפני יו"כ כלומר ילדה (או ל"ע הפילה) מליל ח' בתשרי והלאה - לא תצום אלא תאכל "לשיעורים" (כנ"ל 23) ואם קשה לה תאכל כרגיל</p> <p>אם היא לאחר 3 ימים מלידתה עד שבעה ימים (מעט לעת) – אם מרגישה שהיא צריכה לאכול, מותר לה לאכול (אפילו שהרופא אומר שלא צריכה). ואם לא מרגישה שהיא צריכה לאכול – אסור לה לאכול (ואם למרות שהיא אינה רואה צורך לאכול הרופא קובע שאם תתענה יש בכך סכנה – מותר לה לאכול). ואם אין שם איש שיודע אם צריכה היא או לא והיא העצמה אינה יודעת אם צריכה או לא, מאכילין אותה.</p> <p>אם היא לאחר 7 ימים (מעט לעת) מהלידה – דינה כדין חולה שאין בו סכנה וחייבת לצום ואפילו אומרת שהיא צריכה לאכול בגלל חולשת הלידה. אבל אם היא אומרת שהיא מרגישה שהיא צריכה לאכול בגלל חולי או מחלה, דינה כדין שאר חולה שאם אומר שצריך לאכול מחמת חוליו, מאכילין אותו.</p>
27	<p>חולה שנאלץ לאכול בגלל הוראת רופא עקב מצבו הבריאותי המסוכן, אינו צריך לקדש על היין לפני אכילתו (אפילו אם יו"כ חל בשבת וכ"ש אם חל ביום חול) ואם אכל לפחות כזית פת (תוך כדי אכילת פרס) יברך ברכת המזון ויאמר "יעלה ויבוא" ואומר "ביום הכיפורים הזה ביום סליחת העון הזה" ובשבת אומר גם "רצה והחליצנו".</p>
28	<p>האם על אדם זקן לצום ?</p> <p>אם מדובר בזקן חלש מאוד (תש כוחו מחמת התענית), דינו כחולה שיש בו סכנה ואפילו אין לו חולי פנימי, צריך לאכול ביו"כ</p>
29	<p>האם ביו"כ מברכים "שעשה לי כל צרכי" שהרי ברכה זו היא על כך שהקב"ה נתן לנו נעליים אבל ביו"כ לא נועלים נעלי עור וא"כ אולי לא נברך ברכה זו?</p> <p>אכן יש אומרים שבגלל סיבה זו אין לברך ביו"כ ובתשעה באב "שעשה לי כל צרכי", מאידך יש הסוברים שיש לברך "שעשה לי כל צרכי" ביו"כ כיוון שהברכה היא על מנהגו של עולם (עובדה שגם אדם לא זקוף אומר "זוקף כפופים") ועוד שהרי הוא כן נועל נעליים (אמנם לא מעור) וכמו כן הרי בסוף היום והתענית הוא יחלוץ נעלי גומי וילבש נעלי עור כך שהברכה בבוקר חלה על כך. לאור מחלוקת זו יש ממליצים לא לברך אבל מי שמברך אין למחות בידו.</p>
30	<p>האם חולה שיש בו סכנה שנאלץ לאכול ביו"כ עקב מצבו הרפואי ופקודת רופא, יכול לעלות לתורה?</p> <p>הקריאה בתורה בשחרית היא מחמת קדושת היום ולא מחמת התענית ולכן (לדעת רבי עקיבא איגר) הוא יכול לעלות בשחרית אבל במנחה יש ספק אם היא מחמת קדושת היום או מחמת התענית ולכן במנחה לא יעלה (אבל אם חל יו"כ בשבת נראה כי הקריאה במנחה אינה מחמת התענית אלא מחמת השבת שהרי קוראים בה בשבת ולכן יכול לעלות במנחה של יו"כ החל בשבת)</p>
31	<p>מדוע במנחה של יו"כ לא אומרים "ברכת כהנים" ואילו בנעילה אומרים "ברכת כהנים"?</p> <p>מנחה הוא זמן ארוחת צהרים ובזמנם היו שותים יין במהלך הארוחה ולכן יש חשש שהכהן יהיה שתוי ולכהן שתוי אסור לעלות לדוכן אבל נעילה אינה בזמן הארוחה אלא סמוכה לשקיעה ולכן אין בה חשש שיכרות והכהן יכול לישא כפיו (אגב, כך גם בשאר התעניות, אם מתפללים מנחה סמוך לערב, נושאים כפיים ואם מתפללים בצהרים – לא נושאים כפיים)</p>

<p>יש מחלוקת אם ברכת כהנים יכולה להיות גם בלילה או רק ביום ויש דעות לכאן ולכאן ולכן אנו מחמירים ולא נושאים כפיים בלילה כך שאת ברכת הכהנים בנעילה יש לומר עד השקיעה אבל מאחר וי"א שאפשר גם בלילה ומאחר ויש לנו ספק אם "בן השמשות" הוא יום או לילה, כך שיש כאן ספק ספיקא ולכן אם לא הספיקו לומר עד השקיעה עדיין אפשר לומר במהלך "בין השמשות" דהיינו 13.5 דק' לאחר השקיעה. לסיכום: לכתחילה עד השקיעה, בדעבד עד 13.5 דק' לאחר השקיעה.</p>	<p>עד מתי אפשר לומר ברכת כהנים בתפילת "נעילה"? (חלק מהאשכנזים לא נושאים כפיים בנעילה בכל מצב)</p>	<p>32</p>
<p>זמן תקיעת שופר בנעילה הוא עשרים ושתים דקות לאחר השקיעה (כלומר מאז אפשר לתקוע אבל לא חייבים לתקוע בדיוק אז אלא לפני זמן זה אסור לתקוע) אבל יש לציין ולהזכיר לכולם שאמנם תקעו בשופר אבל עדיין הצום לא יצא וכל איסורי היום עדיין תקפים עד זמן יציאת הצום המופיע בלוח (שהוא כ 40 דק' לאחר השקיעה)</p> <p>גם אם הגיע זמן צאת הצום אי אפשר לאכול כל עוד לא עשינו הבדלה אבל חולה שאין בו סכנה, מעוברות ומניקות וכן מי שצמא מאוד רשאי לשתות מים בצאת הצום אפילו לפני הבדלה.</p> <p>איסורי רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל בטלים כמה דקות לאחר צאת הכוכבים אפילו שלא הבדיל על הכוס עדיין.</p> <p>לאור כל הנ"ל מומלץ לתקוע בזמן יציאת הצום ולא בזמן תקיעת שופר וזאת כדי לא להכשיל את הציבור החושבים שעם התקיעות יצא הצום.</p>	<p>האם הצום מסתיים בזמן תקיעת השופר בנעילה?</p>	<p>33</p>
<p>1. <u>מברכים: "הגפן", "מאורי האש", "המבדיל".</u></p> <p>לדעת הספרדים לא מברכים על הבשמים אפילו אם יו"כ חל בשבת כיוון שהבשמים באים להרגיע אותנו על כך שהנשמה היתירה שהיתה בשבת הלכה לה אבל ביו"כ אפילו שחל בשבת אין נשמה יתירה בגלל התענית ולכן לא צריך בשמים. לדעת חלק מהאשכנזים מברכים על הבשמים (אם עושה הבדלה בבית ולא בציבור) אם יו"כ חל בשבת.</p> <p>2. <u>מברכים "מאורי האש" רק על נר שהיה דלוק כל יו"כ או שהודלק מנר כזה</u></p> <p>הסיבה היא כיון שבכל מוצש"ק אנו מברכים "מאורי האש" זכר לכך שאדה"ר הקיש שתי אבנים במוצש"ק והדליק אש ולכן אנו מברכים על אש חדשה שהדלקנו במוצש"ק כשם שאדה"ר הדליק אש חדשה, אבל סיבת ברכת "מאורי האש" במוצאי יו"כ היא להראות שיום זה קדוש יותר משאר החגים שבהם מותר להעביר אש ובו אסור לגעת באש כלל וכדי לבטא את הקדושה היתירה הזו מברכים דוקא על נר ששבת כל יו"כ להראות שביו"כ אסור כל מגע עם אש בניגוד לשאר ימים טובים (שהותרה העברת אש)</p> <p>לדעת פוסקי אשכנז והרב אליהו זצ"ל אם לא מצא נר שהיה דלוק כל יו"כ או נר שהודלק מנר כזה, יאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" וידליק אש חדשה (המשך בעמוד הבא)</p> <p>והסיבה לאי הויתור על הנר במוצאי יו"כ היא כיוון שבמוצאי יו"כ יש חשיבות מיוחדת לברכה על הנר להראות שיום זה קדוש משאר ימים טובים ויש לחזר על הנר שלו (המשך בעמוד הבא)</p> <p>לדעת הגר"ע יוסף אם לא מצא נר שהיה דלוק כל יו"כ או נר שהודלק מנר כזה לא ידליק אש חדשה ואפילו אם בשל כך יפסיד ברכת "מאורי האש" אבל בשנה שיו"כ חל בשבת אם אין לו נר יכול להדליק אש חדשה</p>	<p>מה המיוחד בהבדלה של מוצאי כיפור? (המשך בעמוד הבא)</p>	<p>34</p>
<p>אשה שבעלה מתאחר במוצאי יו"כ וקשה לה לחכות ולא לאכול עד שיבוא ויבדיל, תבדיל לבד על מיץ ענבים שברכתו "בורא פרי הגפן" ותוכל לאכול. ואם אין לה – תבדיל על קוקה קולה (בזה יש מחלוקת), או בירה, או קפה עם חלב (חמר מדינה) ותברך "שהכל" ו"המבדיל" ו"מאורי האש" על נר ששבת ותשתה לפחות "רביעית" (86 גר')</p>	<p>אשה שבעלה מתאחר במוצאי יו"כ וקשה לה לחכות ולא לאכול עד שיבוא ויבדיל, האם תוכל להבדיל לבד?</p>	<p>35</p>

<p>יש אומרים שיש לברך לפני יו"כ כדי שנוסיף מצוה זו לזכותנו לפני החתימה ביו"כ מאידך יש האומרים שיש לברך דוקא במוצאי יו"כ כיוון שברכת לבנה הינה כהקבלת פני שכינה, ופני המלכה יש לקבל בשמחה וכאשר אנו לבושים יפה וחגיגי ומאחר ובמוצאי יו"כ אנו עדיין לבושים בגדים חגיגיים ומאחר וכולנו שמחים במוצאי יו"כ שהרי נימחקו עונותינו ונחתמנו כולנו לחיים טובים וארוכים ולגאולה שלימה בקרוב, מתאים שנברך במוצאי יו"כ שמחים בשעת קבלת פני שכינה.</p>	<p>מתי יש לומר את קידוש הלבנה, לפני יום כיפור או במוצאי יום כיפור ?</p>	<p>36</p>
<p>אם קשה לו להתחיל לבנות סוכה, לפחות ילמד במוצאי יו"כ את הילכותיה או יתכנן את בנייתה</p>	<p>איך יקיים אדם שאין לו כוח להתחיל לבנות את הסוכה במוצאי היום את הפסוק "ילכו מחיל אל חיל" ?</p>	<p>37</p>

"לחזור" בתשובה

לאן צריך לחזור ומי החוזר ?

האם אני צריך לחזור ולהיות צדיק כמו משה רבינו ? דוד ? רבי עקיבא ? רשב"י ? האר"י הקדוש ? החפץ חיים ?

אם המטרה היא להיות "הוא" ולא "אני" אם כן אין כאן "חזרה" אלא "יציאה" מעצמך למקום אחר, ואם בכל זאת אנו משתמשים בביטוי "חזרה" הרי שמדובר לחזור למקום שאני הייתי בו לפני כן, **לחזור... לעצמי**.
שלמה המלך אמר "האלוקים עשה את האדם ישר", כלומר המצב הראשוני של האדם, הוא מצב של ישרות, תמימות וטוב אבל "המה ביקשו חשבונות רבים" כלומר המציאות עם כל הרוע שבה וחשבונתיה הרבים מטביעה בו את רשמיה השליליים במהלך שנות חייו.

"מהלך כל היש בנוי הוא על יסוד התשובה" (הרב קוק זצ"ל)

כל העולם הטיבעי על מרכיביו חוזר "בתשובה" – חוזר לעצמו, לנקודת ההתחלה שלו.
הירח המקיף את כדור הארץ ואחת לשלושים יום (כמעט), חוזר "בתשובה" – חוזר לנקודת ההתחלה שלו.
כדור הארץ המקיף את השמש אחת ל 365 יום (כמעט) חוזר "בתשובה" – חוזר לנקודת ההתחלה שלו.
הדם מוזרם מהלב לכל האברים ולאחר מכן חוזר "בתשובה" – חוזר ללב, לנקודת ההתחלה שלו.
גם האדם, שהוא חלק מהטבע צריך לחזור "בתשובה" – לנקודת ההתחלה שלו, לישרות לתמימות ולטוב שהיה בו עם בריאתו.

אבל יש משמעות נוספת לחזרה בתשובה

המילה "תשובה" מורכבת מהמילים **"תשוב"** "ה"

האות ה מסמלת את האלוקות, השכינה, הקדושה, שהסתלקה מהאדם בגלל חטאיו, עתה משחוזר הוא בתשובה הוא גורם להחזרת הרגשת הנוכחות של הקב"ה במציאות

תשוב ה

הוא משיב את האלוקות לחיים שלו ולעולם דהיינו החזרת התודעה שכל המציאות מופעלת ע"י כח רוחני עליון.

תקציר הלכות אקטואליות בעניין הסוכה וארבעת המינים

והיית אך שמח – איך אפשר ?

חג הסוכות משופע במצוות.

אם עד יום כיפור עבדנו את הקב"ה בצורה פאסיבית ע"י אי עשיה, לא אכלנו, לא שתינו, לא ישננו בגלל הסליחות המוקדמות הרי שעתה בחג הסוכות אנו נידרשים לעבוד את הקב"ה בצורה אקטיבית ועשיה פעילה, לבנות סוכה, לקצץ סכך, לתלות מחיצות וקישוטים, לנענע את הלולב לכל הכיוונים, ושמחת בחגך ולעורר את כוחות החיים לעבודת הבורא (לולב בגימטריא 68 כמנין המילה חיים)

עשיה היא דבר שמצריך מאמץ והמצוות בחג הסוכות אינן קלות לביצוע אבל יש מצוה אחת שהיא הקשה מכולן והיא "והיית אך שמח". קשה מאוד להיות שמח. לכל אחד יש דאגות רבות, פחדים, חששות, כעסים ומאוד קשה פתאום ללחוץ על כפתור ולשמוח.

אם כן איך מגיעים לשמחה אמיתית כאשר הלב דואג, חושש, כועס ועצוב ?

דרך אחת להגיע לשמחה היא ע"י עשיה של דברים משמחים ולכן חז"ל ציוונו לקנות בחג מתנות ובגדים לאישה, לאכול בשר שמן, לשתות יין וזאת מתוך הנחה שהמעשה החיצוני והטכני (בשר, יין, בגדים) ידליק בתוכנו את השמחה מעין מה שהיינו עושים פעם כאשר היינו מדליקים את המנוע של המכונית שכבה ע"י דחיפה מאחור.

למרות ההצלחות של הדרך הזו היא עדיין חיצונית ולכן יש דרך יותר פנימית להגיע לשמחה. דרך זו מתבססת על ההנחה שאדם דואג ועצוב וכועס בגלל האגו המנופח שלו. בגלל הכבוד והגאווה העצמית הוא כועס על אלו שפגעו בו, בגלל הגאווה הוא חושש ודואג מחובות ונפילה כלכלית שעיקרה מה יגידו החברים.

לאור הנחה זו אם האדם יבטל את ה"יש" שלו, את הגאווה ורדיפת הכבוד ואת העמדת ה"אני" שלו במרכז הרי שלא יכעס ולא יהיה במתח וכך יוכל להגיע לשמחה. דבר זה רמוז בפסוק "והיית אך שמח" כלומר אם תהיה "אך" – רק, תמעט את עצמך, זה יביא אותך לשמחה.

זו למעשה כל מהותה של הסוכה. המאפיין העיקרי של הסוכה הוא הארעיות והשבירות שלה, היא בשניה עלולה להתפרק, הכל יכול לעוף ולהתמוטט ובמילים אחרות "היש" לא קיים ממש אלא וירטואלי (אדם בונה סוכה בחניה ושם דפנות וחושב שהוא במקום סגור ומוגן ולא שם לב שהוא באמת יושב בחניה בחוץ) ובכך מסמלת הסוכה את המהות הנדרשת מהאדם והיא "ביטול היש" ביטול האגו, הרצון לכבוד והנטיה לגאווה. ברגע שהאדם מגיע למצב בו ביטל את עצמו או אז יגיע לשמחה אמיתית.

ש"ות - סוכה וכשרותה

מס'	השאלה	התשובה
1	מהו הגובה המקסימלי של הסוכה (המרחק המקסימלי מריצפת הסוכה לסכך) ?	הסוכה צריכה להיות "דירת ארעי" ולא "דירת קבע", אם אדם יבנה סוכה באופן שהסכך יהיה בגובה 20 אמה (כ-10 מטר מקרקע הסוכה), הוא חייב לבנות עמודים חזקים וקבועים עמוק באדמה כדי שהסוכה לא תיפול ובכך הסוכה כבר אינה "דירת ארעי" אלא "דירת קבע" דבר המנוגד לציווי התורה לכן גובה הסוכה דהיינו המרחק בין ריצפת הסוכה לסכך צריך להיות עד 20 אמה דהיינו (48 ס"מ כפול 20) 9.60 מטר ולא יותר. (כמובן שסוכה הבנויה בקומות עליונות ככל שיהיו, כשרה שהרי המרחק הנ"ל אינו בין קרקע העולם לגג הסוכה אלא בין ריצפת הסוכה לסכך).
2	מהו הגובה המינימלי של הסוכה (המרחק המינימלי מריצפת הסוכה לסכך) ?	גובה הסוכה (המרחק מריצפת הסוכה לסכך) צריך להיות לא פחות מעשרה טפחים דהיינו 1 מטר (אמנם בד"כ נהוג לחשב טפח כ 8 ס"מ כדעת הרב נאה אבל כיוון שמצות סוכה היא מדאוריתא עדיף להחמיר ולחשב כדעת ה"חזון איש" שטפח שווה ל 9.6 ס"מ כלומר כ 10 ס"מ ולכן 10 כפול 10 הם 100 ס"מ דהיינו 1 מטר). הסיבה למידה זו היא מפני שפחות מעשרה טפחים (1 מטר) זוהי דירה סרוחה (לא מאווררת ומחניקה) שאי אפשר לדור בה והרי הסוכה צריכה להיות מרווחת כמו הבית (תשבו כעין תדורו) שאפשר לדור בו ברווח.
3	מהם האורך והרוחב המינימליים והמקסימליים של הסוכה?	אורך ורוחב הסוכה צריך להיות לא פחות מ 7 טפחים באורך ו 7 טפחים ברוחב. כאמור לעיל נהוג לחשב טפח כ 8 ס"מ כדעת הרב נאה אבל כיוון שמצות סוכה היא מדאוריתא עדיף להחמיר ולחשב כדעת ה"חזון איש" שטפח שווה ל 9.6 ס"מ כלומר כ 10 ס"מ ולכן 10 כפול 7 הם 70 ס"מ באורך ו 70 ס"מ ברוחב אבל אפשר גם להסתמך על דעת הרב נאה שטפח הוא 8 ס"מ ולכן גם אם אורך הסוכה ורוחבה הוא רק 56 ס"מ (7 כפול 8) היא כשרה. הסיבה למידה זו (7 טפחים אורך ו 7 טפחים רוחב) היא משום ששיעור זה הוא השיעור שבו יכול אדם לשבת ראשו, רוב גופו ושולחנו בסוכה. אין שיעור לאורך ולרוחב המקסימליים של הסוכה והיא יכולה להיות גדולה ביותר.
4	כמה דפנות צריכות להיות בסוכה ?	מן התורה – לפחות 3 דפנות 3 פעמים נאמרה בתורה המילה "סוכות" פעם אחת בכתוב מלא "סוכות" ופעמיים בכתוב חסר "סכת" כלומר ענין הסוכה מוזכר למעשה 4 פעמים, פעם אחת "סוכות" – מלא וברבים ומינימום רבים הוא 2, פעם אחת "סכת" – לשון יחיד כלומר 1, ועוד פעם אחת "סכת" – לשון יחיד כלומר 1. מהפעם הראשונה של "סכת" אנו לומדים שצריך לעשות סוכה כך שנשארו לנו 3 פעמים מיותרים ומכך לומדים שצריך מינימום 3 דפנות. הלכה למשה מסיני – לפחות 2 דפנות "וחצי" (כדלהלן) 1. שתי דפנות כהלכתן (לפחות 7 טפחים כל אחת) המונחות בצורת האות ר וליד אחד הדפנות במרחק של פחות מ 3 טפחים מהדופן עושה דופן שלישית שאורכה קצת יותר מטפח ומניח קנה מעל אותו דופן ומעל הפתח כדי שיהיה צורת הפתח 2. שתי דפנות כהלכתן (לפחות 7 טפחים כל אחת) מקבילות זו לזו ובניהן עושה דופן שלישית שאורכה יותר מ 4 טפחים ומעמיד אותה במרחק של פחות מ 3 טפחים מאחד הדפנות וגם כאן צריך להניח קנה מעל לאחת משתי הדפנות ומעל הדופן השלישית כדי שיהיה בה צורת הפתח
5	האם סוכה עגולה או עם יותר מ 4 זוויות (מחומשת, משושה וכד') כשרה ?	השו"ע [סי' תרלד סעי' ב] פוסק שסוכה עגולה כשרה רק אם ניתן לרבע בתוכה ריבוע של שבעה טפחים על שבעה טפחים ומוסיף "המשנה ברורה" "וכל הסוכה כשרה לישיב בה ואין צריך לצמצם לישיב דוקא בתוך הריבוע". כמו כן "המשנה ברורה" נותן נוסחא: אם היקף הסוכה העגולה או המחומשת או המשושה וכד' הוא לא פחות מ 29 טפחים ו שני חומשים (לדעת החזון איש שיעור זה הוא כ 2.83 מטר ולדעת הרב נאה שיעור זה הוא כ 2.36 מטר) הרי בטוח שיש אפשרות לרבע בה 7 טפחים על 7 טפחים והיא כשרה.
6	האם אפשר לעשות דפנות מבד, מסדינים וכיוצ"ב ?	לכתחילה הדפנות צריכות להיות קשיחות ואו מתוחות בצורה כזו שרוח מצויה לא יכולה להזיז אותן כלל אבל אם בדיעבד עשה דפנות שמתנדנדות ברוח יש אומרים שהסוכה פסולה ויש אומרים שכל שאין חשש שיתנתקו הדפנות מחמת הרוח, כשרה בדיעבד.
7	אם בכל זאת הדפנות עפות ומתנדנדות ברוח, איך אפשר להופכן לדפנות כשרות ?	אם נמתח חוט ברזל עבה, פס עץ או מתכת וכד' בין עמוד אחד בדופן לעמוד השני בצורה הבאה: נמדוד מהקרקע פחות מ 24 ס"מ ונמתח חוט ברזל עבה, פס עץ או מתכת וכד' ושוב במרחק של פחות מ 24 ס"מ נמתח חוט ברזל ושוב במרחק של פחות מ 24 ס"מ נמתח חוט ברזל כך עד גובה 1 מטר (וי"א עד גובה 80 ס"מ). ההיתר כאן הוא ע"פ דין "לבוד" הלכה למשה מסיני, "לבוד" – מחובר, כלומר כאשר המרווח הוא פחות מ 3 טפחים אנו מחשיבים את האויר שנמצא בין חוט לחוט כאילו הוא סגור בדופן פיזית. יש להקפיד שהחוט עצמו יהיה מתוח ביותר ולא יזוז ברוח מצויה כלל

8	האם הדופן צריכה להגיע עד לסכך ? מה גובה הדופן ?	מעיקר הדין גובה הדופן צריך להיות לפחות 10 טפחים (כ 1 מטר לדעת החזו"א) ולא חייב להגיע לסכך אך צריך להיות מתחת לסכך
9	האם הדופן צריכה להתחיל מהקרקע , האם מותר שיהיה מרווח בן הקרקע לדופן ?	לכתחילה הדופן צריכה להתחיל מהקרקע כדי שלא יכנסו חתולים וכד' אבל אם המרווח בין הדופן לקרקע הוא פחות מ 3 טפחים (פחות מ 24 ס"מ) הסוכה כשרה כיוון שפחות מ3 טפחים נחשב ע"פ הלכה למשה מסיני "לבד" – מחובר וכאילו הדופן ממשיכה עד הקרקע וגם בע"ח גדולים לא יכנסו במרווח כזה
10	האם על הדופן להיות בדיוק מתחת לסכך או שהיא יכולה להיות קצת יותר רחוקה ?	לכתחילה על הדופן להיות בדיוק מתחת לסכך אבל בדיעבד אם היא לא רחוקה יותר מ 3 טפחים (24 ס"מ) ממקום התחלת הסכך היא כשרה ויותר מכך היא פסולה (וראה להלן 12 – 14)
11	מהם התנאים העיקריים לסכך כשר ?	<p>מהצומח (אבל לא פירות), אינו מקבל טומאה (לא היה כלי, ריהוט), אינו מחובר לארץ</p> <p>נאמר "חג הסוכות תעשה לך באספך מגרנד ויקבד" המילים "מגרנד ויקבד" לכאורה לא נחוצות והן באות ללמדנו שהסכך צריך להיות דומה לפסולת גורן ולפסולת יקב דהיינו לקש ולענפים שנשארים כפסולת בגורן וביקב וכמו שהם מן הצומח והם תלושים ואינם כלי המקבל טומאה כך גם הסכך</p> <p>שלא יהיה גזול מיחיד או מהציבור</p> <p>אסור לסכך בסכך מבלי לקבל רשות מבעל הענפים או הסכך גם אם הסכך שייך לעיריה, קק"ל, מינהל מקרקעי ישראל וגופים ציבוריים שונים. אם סיכך בהם ונזכר בליל סוכות שלא קיבל רשות, יחליט בדעתו לשלם לבעלי העצים ואז יהיה מותר לו לשבת בסוכה (וי"א שלא יברך עליה). אם שילם (אפילו שלקח בלי רשות) או בעל העצים הסכים שישלם לו אחרי סוכות – ישב ויברך עליה.</p> <p>אם הוא נסר (דיקט, לייסט חדש שלא השתמשו בו כלל) שלא יהיה רחב יותר מ 32 ס"מ</p> <p>מפני שנסר ברוב זה (4 טפחים) דומה לתקרת בית וחכמים חששו שמא יבין מכך שאפשר לשבת תחת תקרה של בית</p> <p>אם הוא נסר (דיקט, לייסט חדש שלא השתמשו בו כלל), שיהיה רווח בין הנסרים</p> <p>מותר לסכך בנסרים כנ"ל אבל בתנאי שיהיה אויר כל שהוא בניהם לכל אורך הסוכה ולא יהיו צמודים זה לזה כמו תקרה</p> <p>צילתה מרובה מחמתה</p> <p>אבל חמתה מרובה מצילתה פסולה. אם החמה והצל שוים במקום הסכך – פסולה מפני שקרני השמש מתפשטות יותר כשמתרחקות מן הסכך כך שבסוף חמתה מרובה מצילתה, אבל אם החמה והצל שוים בארץ- כשרה</p> <p>לא אטומה</p> <p>לכתחילה צריך להיות סכך בכמות שאפשר לראות כוכבים אבל בדעבד כשר גם אם לא רואים כוכבים. אם אטום עד כדי שלא יכנסו גשמים – יש פוסלים ויש מכשירים.</p>
12	האם קרחת אויר בסכך (חסר סכך ויש ריווח של אויר) פוסלת את הסוכה ?	אם הקרחת (שטח המקום שאין בו סכך ויש במקומו אויר) פחות מ 3 טפחים (פחות מ 24 ס"מ) – הסוכה כשרה בין אם הקרחת באמצע הסוכה ובין אם היא בצדדיה, אבל לא אוכלים או ישנים תחת הקרחת, אבל יותר מ 24 ס"מ – הסוכה פסולה
13	אם באמצע הסוכה לא היה סכך כשר אלא סכך פסול (לא אויר כדלעיל) כגון, אבנים, ברזלים ושאר דברים שלא מסככים בהם, האם הסוכה כשרה ?	הלכה למשה מסיני שסכך פסול באמצע הסוכה אינו פוסל אלא עד 4 טפחים (32 ס"מ) כלומר אם יש סכך פסול באמצע הסוכה והוא פחות מ 32 ס"מ – הסוכה כשרה ומותר לאכול ולישון תחתיו, יותר מ 4 טפחים (יותר מ 32 ס"מ) – פסולה.
14	אם בצד הסוכה לא היה סכך כשר אלא סכך פסול (לא אויר כדלעיל) כגון, אבנים, ברזלים ושאר דברים שלא מסככים בהם, האם הסוכה כשרה ?	סכך פסול אינו פוסל את הסוכה אם אינו יותר מ 4 אמות (לא יותר מ 1.92 מטר), כלומר אם מהדופן עד הסכך הכשר יש סכך פסול ששטחו הוא פחות מ 1.92 מטר, אנו מדמיינים (ע"פ הלכה למשה מסיני) כאילו הדופן מתעקמת באלכסון (דופן עקומה) ומתחברת לסכך הכשר והסוכה כשרה אבל לא אוכלים וישנים תחת הסכך הפסול. יותר מ 4 אמות הסוכה פסולה
15	יצרתי חלל בתקרה בחדר בבית בשטח של שבעה טפחים על שבעה טפחים, האם אפשר להחשיב את קירות החדר ולהכשיר את הסוכה ?	אם המרחק מהקירות הוא פחות מ 4 אמות הסוכה כשרה וזאת מדין "דופן עקומה" כאמור לעיל

<p>16</p> <p>האם מותר לקשור את הסכך כדי שלא יעוף?</p>	<p>כל דבר שלא מסככין בו אין משתמשים בו כ"מעמיד" להעמיד באמצעותו את הסכך (כלומר, לא משתמשים בו כדבר שגורם לסכך לעמוד ולהתקיים, לא משעינים את הסכך עליו, לא שמים אותו על הסכך כדי שכובדו ימנע את העפת הסכך ע"י הרוח, לא קושרים בו את הסכך) ומאחר וחוט וחבל מקבל טומאה אסור לקשור עימו את הסכך אבל יש שמכשירים בדיעבד בשעת הדחק. לדעת הרב אליעזר מלמד אם גם בלי הקשירה הסכך יכול לעמוד במקומו ולא יעוף ברוח מצויה – מותר לקשור כיוון שהחוט לא "מעמיד" שהרי גם בלעדיו הוא "עומד" ולא עף. אם בלי הקשירה הסכך יעוף ברוח מצויה יניח עליו קרשים כבדים או יקשור אותו באמצעות חבלים כשרים העשויים מסיבים מהצומח שלא עברו עיבוד, ואם גם זה לא ניתן, יכול לקשור בחבלים רגילים בדיעבד.</p>
<p>17</p> <p>אם אין ברירה ובשעת הדחק, האם מותר ל"העמיד" את הסכך על ואו באמצעות דבר המקבל טומאה (שלא ראוי להיות סכך)?</p>	<p>רק אם אם אין ברירה ובשעת הדחק – מותר. ולכן לכתחילה לא יעמיד את הסכך ישירות על עמודי המתכת של הסוכה (ישירות על קיר – מותר לדעת הרב מרדכי אליהו כיון שאין חשש שיסככו בו) אלא יניח קרשים ועליהם יניח את הסכך (במצב כזה המתכת היא "מעמיד של "מעמיד" ולכן מותר)</p>
<p>18</p> <p>האם סוכה הנמצאת תחת חבלים לתליית כביסה כשרה?</p>	<p>אם לא תולים על החבלים כביסה בכלל, הסוכה כשרה למרות שיש עליה חבלים. כמובן שיש להשתדל לא לבנות סוכה לכתחילה תחת חבלי כביסה.</p>
<p>19</p> <p>האם הסוכה כשרה במקרה שמעל הסוכה יש ענף של עץ (המחובר לקרקע)?</p>	<p>לכתחילה אסור לבנות סוכה תחת העץ אבל בדיעבד אם ענפי העץ שמעל הסוכה דלילים מאוד וסכך הסוכה מעובה, עד שגם אם יסירו את הסכך שכנגד ענפי העץ עדיין הסכך הנותר יהיה מספיק מעובה כדי שצילו יהיה מרובה מחמתו, הסוכה כשרה.</p>
<p>20</p> <p>האם אפשר להשתמש בפרגולה מעץ כגג לסוכה?</p>	<p>אם יש רווח בין עץ (לייסט) לעץ לפחות ברוחב של העץ (של הלייסט) כך שהשמש חודרת ויש יותר שמש מצל (כלומר "חמתה מרובה מצילתה") – יניח עליה סכך רגיל והיא כשרה. אם הרווח יותר צר, יסיר עץ (לייסט) מבין כל שני עצים (לייסטים) ויניח סכך רגיל וכך ישכיר את הסוכה.</p>
<p>21</p> <p>האם אפשר לתלות קישוטים בסוכה בכל צורה שהיא?</p>	<p>הקישוטים הם למעשה סכך פסול ולכן אין לתלות אותם כשהם רחוקים מהסכך 4 טפחים (32 ס"מ) כיוון שאז אנו יושבים תחת סכך פסול אבל אם הם תלויים תוך 32 ס"מ (4 טפחים) מהסכך – מותר כיוון שהם בטלים לסכך. בכל מקרה את המנורה אפשר לתלות יותר מ 4 טפחים וזאת כדי שלא תפרוץ דליקה</p>
<p>22</p> <p>האם מותר לטלטל ביו"ט קישוטים של הסוכה שנפלו?</p>	<p>עצם תליית הקישוטים בסוכה היא הקצאתם למצוה ולכן הם אסורים בהנאה וכיון שהם אסורים בהנאה הם אסורים בטלטול בשבת וביו"ט משום מוקצה.</p>
<p>23</p> <p>האם מותר בחול המועד להשתמש ולהינות מקישוטים של הסוכה שנפלו?</p>	<p>אסור להשתמש ואו להינות מהם כי הוקצו למצוה אבל אם התנה ואמר (בערב סוכות לפני השקיעה) "אני שם את הקישוטים בסוכה אך אשתמש בהם בכל עת שארצה" אפשר ביום חול המועד להשתמש בהם (אך לכתחילה לא מומלץ לעשות זאת ולסמוך על תנאי זה) כמובן שבחול המועד הם אינם אסורים בטלטול אלא אפשר לטלטלם ולפנותם גם אם לא התנה.</p>
<p>24</p> <p>האם מותר לטלטל בשמחת תורה קישוטים של הסוכה שנפלו?</p>	<p>יש לנו כלל האומר "מגו דאתקצאי לבין השמשות, אתקצאי לכולי יומא" כלומר: מתוך ששבין השמשות של ערב שמחת תורה עדיין קישוטים אלו שימשו את הסוכה והם היו מוקצים למצוה זו, הם ממשיכים להיות מוקצים גם במהלך יום שמחת תורה למרות שכבר חג הסוכות הסתיים ולכן גם בשמחת תורה דינם כביו"ט ואסור לטלטלם. לכן מי שתולה פירות משבעת המינים בסוכה לנוי, יכול לאוכלם רק במוצאי שמחת תורה.</p>
<p>25</p> <p>האם חייבים לאכול דווקא לחם בסוכה?</p>	<p>בלילה הראשון של החג חייבים לאכול דווקא "כזית" לחם (30 גר' או בנפח) בסוכה וזאת תוך כדי זמן של "אכילת פרס" כלומר תוך 4 דק' וי"א תוך 7.5 דקות (כמו בליל הסדר) כמובן שחוץ מהלחם אוכלים סעודה שלימה. בשאר הימים לא חייבים לאכול לחם בסוכה אבל אם רוצים לאכול לחם יש לעשות זאת רק בסוכה כמובן שנשים פטורות מסוכה שהרי זו "מצות עשה שהזמן גרמא".</p>
<p>26</p> <p>מה צריך לעשות בלילה הראשון בזמן אכילת "כזית" לחם בסוכה?</p>	<p>מאחר ומצות "צריכות כוונה", בלילה הראשון בזמן אכילת "כזית" לחם בסוכה יש לחשוב ולכוין שאנו מקיימים מצות סוכה ויושבים בסוכה זכר לנס הגדול שהקב"ה הקיף אותנו בענני כבוד כסוכה במדבר בזמן יציאת מצרים וגם זכר לסוכות שישבו בהם בני"י ביציאתם ממצרים ולחשוב שכאילו זה חוזר וקורה עכשיו.</p>
<p>27</p> <p>האם מותר להכניס לסוכה פח אשפה?</p>	<p>לא. הסוכה קדושה ויש המשויים קדושתה כקדושת בית כנסת ולכן אסור לנהוג בה בבזיון, להשאיר טיטול מלוכלך, להתנהג בקלות ראש ובגסות רוח.</p>

<p>28 מה מותר ומה אסור לאכול מחוץ לסוכה? (מבלי להתיחס לענין הברכה)</p>	<p>"אכילת עראי" פטורה מהסוכה אם אוכל "אכילת עראי", כלומר לא יותר מ 54 גר' לחם (כביצה) או לא יותר מ 54 גר' עוגה או מזונות (כביצה), או לא יותר מ 54 גר' (כביצה) תבשיל ממיני דגן (כגון אטריות) - פטור מהסוכה כמו כן כל שאר המאכלים, הפירות, המשקים (שאינם יותר מהנ"ל) – פטור מהסוכה. כמוכן שירא שמים מקפיד לאכול כל דבר וכל שתיה ואפילו מועטת ביותר רק בסוכה. "אכילת קבע" חייבת בסוכה 1. אם אוכל "אכילת קבע", כלומר יותר מ 54 גר' לחם (כביצה) או יותר מ 54 גר' עוגה או מזונות (כביצה), או יותר מ 54 גר' (כביצה) תבשיל ממיני דגן (כגון אטריות) - חייב בסוכה 2. אם הוא באמצע סעודתו אסור לו לאכול כל מאכל אפילו במשקל כלשהוא ולשתות אפילו מים מחוץ לסוכה.</p>
<p>29 מתי יש לברך "לישב בסוכה" ומתי אין לברך "לישב בסוכה"?</p>	<p>נאמר בתורה "בסוכות תשבּו". אפשר להבין מכך שבכל פעם שנכנס לסוכה ויושב שם צריך לברך וכך כנראה הבין הרמב"ם והגר"א ולכן פסק הגר"א לברך כל פעם שנכנס לסוכה אפילו כשאינו אוכל יברך(אא"כ יצא לרגע כדי לחזור) מאידך ר"ת (וכמופיע ברא"ש)הבין ש "תשבּו" פירושו ישיבה לצורך אכילה שאז לישיבה זו יש משמעות ולכן פסק לברך רק כאשר אוכל דבר שמחייב אותו בסוכה כמו לחם או עוגות. הספרדים פסקו כר"ת ולכן מברכים "לישב בסוכה" רק : 1. אם אוכל לחם יותר מ "כביצה" (יותר מ 56 גרם ועדיף שיאכל 60 גרם) 2. אם אוכל "מזונות" (פת הבאה בכיסנין) רק כ "שקובע עליהם סעודה" דהיינו "מזונות" יותר מ 230 גרם (במקרה כזה גם נוטל ידים, מברך המוציא, מברך לישב בסוכה, מברך ברכת המזון) 3. אם אוכל תבשיל מחמשת מיני דגן (כמו איטריות) רק כ "שקובע עליהם סעודה" דהיינו אם אוכל "מזונות" יותר מ 230 גרם (במקרה כזה לא נוטל ידים, לא מברך המוציא אלא מזונות (כיון שאין בתבשיל האיטריות וכד' צורת פת), מברך לישב בסוכה, לא מברך ברכת המזון) האשכנזים מברכים רק : 1. אם אוכל לחם יותר מ "כביצה" (יותר מ 56 גרם בנפח ועדיף שיאכל 60 גרם בנפח) 2. אם אוכל "מזונות" יותר מ "כביצה" (יותר מ 56 גרם בנפח ועדיף 60 גרם בנפח) 3. אם אוכל תבשיל מחמשת מיני דגן (כמו איטריות) רק כ "שקובע עליהם סעודה" דהיינו אם אוכל "מזונות" יותר מ 230 גרם בנפח (במקרה כזה לא נוטל ידים, לא מברך המוציא אלא מזונות כיון שאין בתבשיל האיטריות וכד' צורת פת , מברך לישב בסוכה, לא מברך ברכת המזון)</p>
<p>30 שכח לברך לפני שאכל "לישב בסוכה" האם יברך במהלך האכילה או בסופה?</p>	<p>שכח לברך "לישב בסוכה" ונזכר בתוך הסעודה, אם יש לו עוד "כזית" לחם לאכול (29 גר' או בנפח) – צריך לברך "לישב בסוכה" (וי"א שרק אם נשאר לו "כביצה" - 56 גר' או בנפח – וי"א שיכול לברך אפילו אם גמר לאכול</p>
<p>31 האם חייבים לישון בסוכה?</p>	<p>שינה בסוכה יותר חמורה מאכילה בסוכה (אכילת ארעי מותרת מחוץ לסוכה ואילו שינת ארעי אסורה מחוץ לסוכה) ויש חובה לישון בסוכה ולא למצוא תירוצים אבל אם השינה בסוכה גורמת לו להיצטער מאוד (קר מאוד, גשם אפילו מועט, וגורמי צער אחרים) פטור מלישון בה.</p>
<p>32 הישן בסוכה ורגליו מחוץ לסוכה, האם יצא יד"ח?</p>	<p>אם ראשו ורובו גופו בתוך הסוכה אפילו שרגליו מחוץ לסוכה, יצא ידי חובת שינה בסוכה.</p>
<p>33 מי פטור מישיבה בסוכה?</p>	<p>1) נשים (אשכנזיות תברכנה "לשב בסוכה" ספרדיות לא מברכות) 2) ילדים קטנים עד גיל 6 ומגיל 6 חייבים מדין חינוך (אם הילד פיקח חייב מגיל 5 וי"א שילד רגיל חייב מגיל 7 ופיקח חייב מגיל 6) 3) חולה שיש בו סכנה ומשמשיו (אפילו בזמן שלא זקוק להם - פטורים) 4) חולה שאין בו סכנה (משמשיו אינם פטורים) 5) חיילים בבסיס קבע חייבים בסוכה אבל אם הם בשטח בפעילות מבצעית פטורים מהסוכה בתנאי שאין סוכה והם צריכים לטרוח עבודה וכן אם השהיה בסוכה תגרום להם לעייפות ולתירגול לקוי. מבלי תנאים אלה – חייבים. 6) מצטער (חוץ מהלילה הראשון) בגלל קור, רוח, ריח רע, נכבה האור בשבת ונהיה חושך, יתושים בכמות מרובה, חם מאוד, (כל אלו לא היו ידועים מראש) בן שאביו מצטער משום שחושש שבנו יחלה מהקור בסוכה, גשם (ראה שאלה נפרדת). 7) הולכי דרכים (ההולך לטיול או יוצא למסע – חייב בסוכה ועליו להתארגן שתהיה סוכה במסלול או שיבנה סוכה)</p>

<p>34</p> <p>האם פטורים מהסוכה כאשר יורדים גשמים?</p>	<p>ירדו גשמים בלילה הראשון לדעת פוסקי אשכנז: צריך לאכול בסוכה אפילו כשהגשמים יורדים לדעת פוסקי ספרד: אם כמות הגשמים היא כזו שאם יפלו לתוך התבשיל הם יקלקלו אותו - פטור מהסוכה ויאכל סעודת ליל יו"ט בביתו. (אם רואה שבקרוב ייפסקו טוב שימתין מעט אבל לא חייב להמתין יותר ולהשאר רעב ולפגוע בשמחת היו"ט שלו.) ואם לאחר שאכל בביתו פסקו הגשמים, אם זה לפני חצות הלילה – יאכל "כזית" לחם בסוכה ויברך "לישב בסוכה" ואם זה לאחר חצות לא יברך "לישב בסוכה" אלא "כביצה" לחם. ירדו גשמים בשאר ימי החג אם כמות הגשמים היא כזו שאם יפלו לתוך התבשיל הם יקלקלו אותו – פטור מהישיבה בסוכה (משינה בסוכה פטור אפילו מגשם מועט)</p>
<p>35</p> <p>האם צריך להדליק את נרות היו"ט או השבת בסוכה?</p>	<p>לכתחילה יש להדליק את הנרות בסוכה ובתנאי שיש מקום בטיחותי מאוד. במידה וזה לא בטיחותי תדליק בבית במקום שאפשר לראות את הנרות מהסוכה ואם גם זה אינו אפשרי, תדליק בבית בנרות שדולקים זמן רב כדי שיספיקו להינות מאורם כאשר יסימו הסעודה ויחזרו הביתה או שיהנו מהנרות לפני שהולכים לסוכה.</p>
<p>36</p> <p>מתי השמחה בסוכה שלימה?</p>	<p>כתוב ב"זוהר הקדוש" שיש להזמין לסעודות החג בסוכה אנשים עניים, בודדים (אפילו שאינם עניים), מסכנים. החובה היא קודם כל מסכנים ואו בודדים מהמשפחה הקרובה, מהשכונה, מהעיר. כאשר לא עושים זאת ובכל זאת שמחים בחג זוהי שמחת "כרסו" והיא אינה רצויה לפני הקב"ה. כמו"כ כתוב בזוה"ק שרק כאשר יש אורחים כאלה – באות נשמות האושפיזין לסוכה ומברכות אותנו (אא"כ ניסה למצוא ולא מצא אנשים להזמין לסוכה).</p>

מה מסמלות מידות הסוכה

כידוע מידות הסוכה הן לפחות שבעה טפחים באורך ושבעה טפחים ברוחב. חז"ל הגיעו למידות אלו כיוון ששיערו ששטח כזה יכול להספיק לאדם לשבת בסוכה עם שולחנו הקטן. מעבר לפן ההילכתי ניתן לראות גם סמליות רבה בגודל הקטן ולפעמים הרעוע של הסוכה.

רבי יצחק עראמה אומר שיש לכך משמעות רבה והיא "כי זה (שהגודל רק 7 על 7 טפחים ובגובה 10 טפחים)..... יורה תחילה על חיי הסיפוק והצימצום, כלומר: צמצם עצמך בתוך ההכרחי ואל תבקש גדולות, כי אם תרגיל עצמך בכך, לא יחסר לך כלום, ואם תתיר לך היתרונות - לא יספיק לך כל".

הסוכה, גודלה, רעיעותה, מסמלים על השאיפה הנכונה של האדם. יעקב ביקש רק "לחם לאכול" "בגד ללבוש" ולא ביקש מותרות ורדיפת גשמיות ולכן דווקא אצלו נאמרה בפעם הראשונה המילה "סוכות" כפי שכתוב "ולמקנהו עשה סוכות" דהיינו לצד הקיניני והחומרי בחייו עשה "סוכות" – התיחס כמהו זמני ולא עיקר החיים.

"בית מדרש בוקר ג"ש" קורא לך (כולל נשים) להשתתף בשעורים "בזום" כדלקמן:

כל בוקר 08:30 – 10:00

1. פרשת השבוע - עיון משווה בין פרשני התורה. על רעיונות ושאלות מפרשת השבוע.
2. הלכה אקטואלית בעיון מתוך המקורות ופוסקי זמננו.
3. תיקון המידות ובנין התודעה.

כל ערב בשעה 21:00

לימוד משנה קצרה ובהירה על הסדר.

כל מוצש"ק בשעה 21:30

פנימיות התורה (ע"פ מתוק מדבש) על הפרשה הבאה.

כל השעורים בכתובת הבאה

<https://zoom.us/j/8902564023?pwd=NII1RDR6cHJWcHB6UFZZTjVYcytmUT09>

Meeting ID: 890 256 4023

Password: 846155

המעוניין/ת לקבל קישור לטלפון או למייל לפני כל שיעור יפנה למרדכי אפרתי
0525219169 בציון שם ומספר טלפון וכתובת מייל.

ש"ות - ארבעת המינים

מס'	השאלה	התשובה
.1	איך בוחרים לולב?	<p>1. אורך השדרה שלו (הפס העבה המתחיל בשורשו) צריך להיות לפחות 4 טפחים (32 ס"מ ולדעת החזו"א כ 40 ס"מ) ועדיף שדרה ארוכה כיון שהיא צריכה להיות גדולה מאורך ההדס והערבה לפחות בטפח (8 ס"מ)</p> <p>2. השדרה (ויש מחמירים גם בעלים) צריכה להיות ישרה ללא נטיה ימינה שמאלה או קדימה ואחורה (לולב שראשו כפוף – פסול)</p> <p>3. עליו להיות ירוק וטרי. לולב יבש – פסול.</p> <p>4. שראשו לא יהיה קטום</p> <p>5. שהעלה האמצעי שלו (התיומת) לא נחלק וישתדל שיהיה סגור לגמרי (יש מקפידים לקחת לולב עם "קורה" – קרום חום שעוטף את הלולב בראשו, ובמקרה כזה מסירים את הקרום כדי לבדוק אם פתוח)</p>
.2	איך בוחרים אתרוג? הראשון לשאר ימי החג בענין כשרות האתרוג?	<p>1. <u>שלא יהיה "מורכב"</u>. לכן יש לוודא שמדובר בזן לא "מורכב" ויש אישור גורם רבני מוסמך על כך. (יש אומרים שאתרוג תימני הוא בודאות לא "מורכב") אתרוג "מורכב" פסול לברכה כל ימי החג.</p> <p>2. <u>שלא יהיה "חסר"</u> בו כלום הן כתוצאה משריטה של קוץ או כתוצאה מריקבון או מתולעת או מכל סיבה אחרת. אתרוג שהיה לו פיטם ונפל נחשב אתרוג "חסר". כמו כן אם נפל ה"עוקץ" (המקום שבאתרוג שמחבר אותו לעץ) האתרוג נחשב אתרוג "חסר". אתרוג "חסר" (וי"א שגם "ספק חסר") פסול לברכה ביום הראשון אך כשר לברכה בשאר הימים.</p> <p>3. <u>שלא יהיה "ניקב"</u> כלומר שלא יהיה בו נקב. אם הנקב "מפולש" מצד לצד (וי"א שאפילו אם רק הגיע לחדרי הזרע) אפילו שלא חסר – פסול. אם הנקב אינו מפולש (אפילו לא נחסר ממנו כלום וי"א שנחסר ממנו אפילו כלשהוא) אם הנקב רחב כגודל "איסר" – פסול אתרוג "ניקב" פסול לברכה ביום הראשון אך כשר לברכה בשאר הימים. (אא"כ הנקב נעשה ע"י עכברים שאז פסול משום מיאוס, וכן בתנאי שנשתייר בו רובו).</p> <p>4. <u>שלא יהיה בו "שינוי מראה"</u> כלומר שלא יהיה בו: כתם, נקודה שחורה, ריקבון, בליטות, חזזית דהיינו אבעבועות קטנות המתהוות ע"י עיפוש וכד'. (אתרוג בצבע חום לא יקח לכתחילה, ירוק - כשר). "שינוי המראה" פסול (אפילו שהוא) באחד משלשת האופנים הבאים: א. אם הוא ברוב האתרוג (אפילו לא בחוטמו) ב. אם הוא על "חוטמו" של האתרוג (מהמקום שהאתרוג מתחיל להיות משופע לכיוון קצהו העליון) ג. אם הוא בשני מקומות שונים באתרוג אם נגרם סימן על האתרוג ע"י עלה שנגע בו בזמן גידולו אין זה נקרא "שינוי מראה" כיוון שזה דרך גידולו ומותר אפילו ביום הראשון (אא"כ מדובר במשהו חריג שגרם לצבע אחר) "שינוי מראה" ביום הראשון פסול אבל בשאר ימי החג, לדעת השו"ע (ספרדים) - מותר, לדעת הרמ"א (אשכנזים) - אסור. (המשך בעמוד הבא)</p> <p>5. <u>משקלו (נפח) "כביצה" כלומר 56 גרם לפחות</u>. מאחר והאתרוג מתקטן במהלך החג יש לקחת אתרוג יותר גדול משיעור זה. יש המקפידים ששיעורו יהיה לפחות 100 גרם (או בנפח). (המשך בעמוד הבא)</p>

<p>אתרוג פחות מ "כביצה" פסול הן ביום הראשון והן בשאר ימי החג. (אם בתחילה היה בו שיעור ואח"כ התקטן, בשעת הדחק יטלנו בלי ברכה)</p> <p>6. <u>אינו "הדר"</u> אתרוג יבש או עגול ככדור אין בו "הדר" ופסול אתרוג יבש (ואולי העגול ככדור) פסול ביום הראשון ובשאר החג.</p> <p>7. <u>שהופרש תרומות ומעשרות וי"א שאם לא, פסול בכל ימי החג</u></p>		
<p>1. <u>"משולש"</u> צריך לקחת שלשה הדסים (ויכול להוסיף הדסים כיון שמכיון בנוספים לנוי ולא למצוה, ויש שאסרו להוסיף) וכל הדס צריך להיות "משולש" כלומר שמכל קן יוצאים שלושה עלים בשה ולא יהיה אחד גבוה ואחד נמוך ממנו לכתחילה עדיף שכולו יהיה "משולש" אך אם רובו (כ 16 ס"מ) מלמטה או מלמעלה הוא משולש – כשר בשעת הדחק (יש מכשירים גם אם הרוב לא מרוכז במקום אחד אלא מפוזר לאורך ההדס אך במקרה כזה ראוי להחמיר)</p> <p>2. <u>" עליו חופין את עצו"</u> ראשו של כל עלה צריך להגיע עד למעלה מהעוקץ (הקן) של העלה שמעליו וכך יוצא שכל הגבעול מכוסה ע"י העלים. אם עליו לא חופין את עצו – יש פוסלים ויש מכשירים.</p> <p>3. <u>" שלא נקטם ראשו"</u> שראש הגבעול (לא העלים) לא נקטם. ואם אין לו אחר כשר וי"א שיטול אותו ללא ברכה.</p> <p>4. <u>"לא יבש"</u> אם התיבש עד כדי שאם פורכים את העלים בציפורן ופני העלים מלבינים – פסול.</p> <p>5. <u>אורכו שלשה טפחים</u> אורך ההדס צריך להיות שלשה טפחים לפחות כלומר לפחות 24 ס"מ ולדעת החזו"א (ועדיף להחמיר כמוהו בזה כיון שזו מצוה מדאוריתא) לפחות 30 ס"מ <u>הערה: בכל מקרה שדרת הלולב צריכה להיות גדולה ב 8 ס"מ (טפח) מההדס ולכן יש להשתדל לקחת לולב עם שדרה שאורכה 40 ס"מ לפחות</u></p> <p>6. <u>"נשרו עליו"</u> אם רוב העלים נשרו – פסול. אם נשארו שני עלים לפחות בכל קן – כשר ויש מחמירים וכך עדיף. אם נשרו שני עלים בכל קן ברוב שיעורו של ההדס (16 ס"מ) – פסול.</p>	<p>איך בוחרים הדס ?</p>	<p>3.</p>
<p>1. <u>אורכה</u> צריך ליטול 2 ערבות. אורך כל ערבה צריך להיות שלשה טפחים לפחות כלומר לפחות 24 ס"מ ולדעת החזו"א (ועדיף להחמיר כמוהו בזה כיון שזו מצוה מדאוריתא) לפחות 30 ס"מ. לדעת הרב אליהו – בשעת הדחק מספיק שאורכה יהיה לפחות 20 ס"מ ופחות מכך פסולה כל החג. <u>הערה: בכל מקרה שדרת הלולב צריכה להיות גדולה ב 8 ס"מ (טפח) מהערבה וכנ"ל</u></p> <p>2. <u>לא "צפצפה"</u> העלים צריכים להיות חלקים ללא פגימות כפי שיש במסור והקנה צריך להיות אדום (או שהוא כרגע ירוק אך הוא מתאדם כשהוא שוהה יותר בעץ). גם אם העלים אינם חלקים אלא יש בקצוותיהם תלמים קטנים מאוד מאוד כמו מגל קטן – כשר, כיוון שיש מין ערבה כזה.</p> <p>3. <u>"לא נקטם ראשה"</u> 1. נקטם ראשה (אפילו כלשהוא) – פסולה. בגלל סיבה זו יש נזהרים לקחת ערבה עם "לבלוב" (עלה שיוצא מהקצה העליון של הגבעול ובכך מעיד שראשה לא ניקטם) <u>(המשך התשובה בעמוד הבא)</u></p>	<p>איך בוחרים ערבה ?</p> <p><u>(המשך התשובה בעמוד הבא)</u></p>	<p>4.</p>

<p>2. יבשה וכמושה אם יבשו רוב העלים עד שאינם ירוקים – פסולה. ערבה כמושה דהיינו שאינה לא לחה ולא יבישה – כשרה.</p> <p>3. נשרו עליה אם נשרו רוב העלים מרוב שיעורה (כלומר נשרו יותר מ 16 ס"מ ומעלה) פסולה. וטוב להדר שלא ינשור מהערבה אפילו עלה אחד.</p>		
<p>מה מימין ומה משמאל לדעת המשנ"ב ומנהג אשכנז – 3 הדסים מימין ללולב ו 2 ערבות משמאל לדעת האר"י ומנהג הספרדים – (הצעה טכנית של עורך החוברת - יקח עלה מהלולב שלו ויחלק אותו ל 3 רצועות ארוכות. ישים את 3 הרצועות מתחת ללולב לאורכה של השדרה אחד למעלה, אחד באמצע, אחד למטה). יניח הדס אחד על שדרת הלולב (העומדת מול פני האדם האוגד), הדס שני צמוד ללולב מימין, הדס שלישי צמוד ללולב משמאל. לאחר מכן יניח ערבה אחת צמודה מימין להדס הימני וערבה שניה צמודה משמאל להדס השמאלי. לאחר מכן יקשור את שלושת הרצועות על כל האיגוד הזה חזק כל עלה בשני קשרים. (לדעת המשנ"ב ינהג כך רק מי שמוחזק כחסיד, אך הספרדים נהגו כך בכל מקרה) מה מלמטה ההדס והערבה והלולב צריכים להיות שוים מלמטה ולא אחד גבוה מהשני</p>	<p>5. איך יש לאגוד את הלולב וההדס והערבה?</p>	
<p>לדעת הרב אליהו – אסור לאגוד ביו"ט ולקשור קשר כפול ורק קשר עניבה ביו"ט מותר, או שיכרוך את החוט או העלה סביב המינים. ויש מתירים לתלוש עלה לצורך כך מהלולב ביו"ט.</p>	<p>6. מי ששכח לאגוד בערב יו"ט האם יוכל לאגוד ביו"ט?</p>	
<p>לאשכנזים – יחזיק לולב ביד שמאל ואתרוג בימין לספרדים – יחזיק לולב בימין ואתרוג בשמאל כמו כל אדם</p>	<p>7. האם גם איטר יחזיק לולב בימין ואתרוג בשמאל?</p>	
<p>אסור לאכול לפני נטילת לולב. במיוחד יש להקפיד על כך ביום הראשון שהוא מדאוריתא.</p>	<p>8. האם מותר לאכול לפני נטילת לולב?</p>	
<p>לכתחילה מהנץ החמה ובשעת הדחק אפילו מעלות השחר. אפשר ליטול עד שקיעת השמש.</p>	<p>9. ממתי ועד מתי אפשר ליטול לולב?</p>	
<p>ביום הראשון של החג (שאיזו המצוה מדאוריתא והלולב צריך להיות "לכס" – שלכס) יש לתת לקטן את הלולב רק לאחר שברכת וניענעת ויצאת ידי חובה. אין לתת לקטן לפני שהגדול יצא ידי חובה כיוון שקטן "קונה ולא מקנה" כלומר אינו יכול להקנות ואז אני מנענע בלולב שאינו שלי ולא יוצא ידי חובה.</p>	<p>10. האם מותר לתת את הלולב והאתרוג לילד קטן כדי שיברך?</p>	
<p>צריך לאחוז את הלולב והאתרוג בזמן הניענוע ובזמן ההקפות באמירת "הושענא" כאשר האתרוג מוצמד ללולב ולא בצורה כזו שהלולב מופרד מהאתרוג.</p>	<p>11. איך צריך לאחוז את הלולב והאתרוג בזמן הניענוע ובזמן ההקפות באמירת "הושענא"?</p>	

"אתרג"

ראשי התיבות של המילה "אתרג" הן:

"אל תבואני רגל גאווה"

האתרוג צריך להיות שלם וכל מה שרמוז בו צריך להיות שלם :

אמונה (שלימה) תשובה (שלימה) רפואה (שלימה) גאולה (שלימה)

אושפיזין

כולנו יודעים את דברי חז"ל האומרים שבכל לילה אנו מארחים את אחד מהאושפיזין (האורחים) בסוכה.

האם אכן נישמתו של אברהם או יצחק או יעקב או משה או אהרו או יוסף או דוד באה במשק כנפים ממרומי גן עדן ונוחתת על אחת הדפנות אצלנו בסוכה ??? ואם כן לשם מה ?

בכל לילה אנו מזמינים את אחד האושפיזין לבוא ויחד עימו את שאר האושפיזין.

משמעות דבר זה היא שבלילה הראשון עלינו להתמקד באישיות המופלאה של **אברהם** אבינו לספר ולעיין בקורותיו ולספוג ממנו את תכונותיו הנעלות שהן: חסד, אמונה, עזרה לזולת, רחמים.

בלילה השני אנו מתרכזים **ביצחק** ע"י העיון בקורותיו ומנסים לספוג ממנו את **מסירות הנפש שלו, את כח הריכוז וההתבודדות שלו ואת מידת היראה** שהיתה טבועה בו

בלילה השלישי נתעמק באישיותו של **יעקב**, בהתמודדותו מול כל המשברים, **במידת האמת שלו, בצורת ההתבטאות העדינה שלו כלפי הוריו, באמונה החזקה שלו בקב"ה.**

בלילה הרביעי נקרא ונדבר על **משה** וננסה לספוג ממנו את מידת **הענוה שלו, העזרה לחלש ולזר, הפרישות, וההתמסרות השלימה עד מסירת הנפש עבור עם ישראל.**

בלילה החמישי נתרכז **באהרן הכהן, באהבת שלום, ברדיפת שלום, ביכולת לנשוח את השפתים ולהיות בדום גם כשכואב** ויש שאלות רבות כלפי מה שקורה ובכל זאת להאמין בלב שלם.

בלילה השישי אנו נלמד את דמותו של **יוסף** וננסה לקחת אלינו את **יכולת ההתגברות על פיתויים, את ההכרה שהכל רק מד' למרות שיש לנו הצלחות, את היכולת לסלוח** בלב שלם גם למי שפגע בנו.

בלילה השביעי אנו נתחבר **לדוד מלך ישראל משיח ד'**. נתחבר לאומץ הלב הנובע מאמונה בד', **ליכולת לפנות לד' בכל מצב ובכל מקום, לכח להודות בכישלון ולקבל אחריות** על מעשינו, לראיית השגחת ד' במציאות, לבטא את רגשותינו בצורה מלאה וחופשית בשירת קודש או בשיחה לפני ד'.

האושפיזין לא מגיעים אלינו עם כנפיים דרך החרכים של הסכך אלא מידותיהם חודרות לפתחי ליבנו ובתנאי שנשאיר אותם פתוחים עבורם.

בס"ד

**חוג תהילים לילדים ולילדות
"תפארת אריאל" ג"ש**

**כל הילדים והילדות באים בשבת לחוג
תהילים ומקבלים ממתקים ופרסים !!!**

**החוג מתקיים בע"ה בשבת
בשעה 13:10 (ובשעון חורף: 12:10)**

למשך כ 20 דקות

בגינה הקידמית של ביאליק 6 (מול העירייה)

פרסיט והפתעות!!!

פתוח להורים לבנים ולבנות בכל גיל !

תפילת מנחה מתקיימת בע"ה
במקום בתום החוג.

בשעון קיץ מנחה בשעה 13:30

בשעון חורף מנחה בשעה 12:30

פרסיט : מרדכי אפרתי 0525219169

חפזון ותקופ צדכוניט סואטסאפ

תקציר שאלות ותשובות אקטואליות
בהלכות ראש השנה יום הכיפורים סוכה וארבעת המינים.

מרדכי אפרתי
תשרי התשפ"ה
גבעת שמואל

כל הזכויות שמורות

להערות ניתן לפנות ל efratis@neto.net.il